Hakîkat Kitâbevi Yayınları No: 12

MENÂKIB-I ÇİHÂR YÂR-İ GÜZÎN

(Dört Halîfenin Üstünlükleri)

Seyyid Eyyûb bin Sıddîk

Hâzırlayan
Hüseyn Hilmi Işık

Kırkdördüncü Baskı

Hakîkat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 **34083**
Fâtih-İSTANBUL
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
http://www.hakikatkitabevi.com.tr
e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr
TEMMUZ-2015

DÖRDÜNCÜ BÂB

Üçüncü halîfe emîr-ül mü'minîn Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbı hakkındadır:

Hayâ sâhibi olan hazret-i Osmân, ikrâm ve iyilik menba'ı, Kur'ân-ı kerîmin toplayıcısıdır. Neseb-i şerîfleri, Osmân bin Affân bin Ebîl'as bin Ümeyye bin Abdil'şems bin Abd-i Menâfdır. Neseb-i şerîfleri Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin neseb-i şerîfleri ile dördüncü atada birleşir ki, Abd-i Menâfdır. Neseb cihetinden hazret-i Osmân, hazret-i Ebû Bekr ile hazret-i Ömerden evvel Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile birleşir "radıyallahü anhüm". Künye-i şerîfleri, islâmdan evvel Ebû Abdüllahdır. Lakab-ı şerîfleri, zinnûreyndir. İki nûr sâhibi demekdir. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin iki muhterem kerîmelerini [kızlarını] aldığı için iki nûr sâhibi denilmişdir. Birinin ism-i şerîfi Rukayye, birinin Ümm-ü Gülsümdür "radıyallahü anhünne". Önce hazret-i Rukayyeyi tezvîc etdiler. O vefât etdikden sonra, hazret-i Ümm-ü Gülsümü tezvîc etdiler. O da vefât etdikde, hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki; **(Yâ Osmân! Eğer yanımda üçüncü kızım olsaydı, onu da sana verirdim.)** Nûr sâhibi, ilm ve hilmin birleşdiği zâtdır.

Birinci Menâkıb: (Bu menâkıbı islâma gelme sebebidir.) Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. İslâma gelmezden evvel bir gün, Kureyşin ileri gelenleri ile oturmuşdum. Bir kimse haber verdi ki, hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kerîmesi Rukayyeyi Utbeye vermiş. Bu haberden bana hayli üzüntü geldi. Ben niçin istemedim, diye perîşân hâlde, sıkıntı ve endîşe ile eve geldim. Gördüm ki, annem, teyzem ve akrabâdan nice hâtunlar bir kimseyi medh ederler. Dedim ki, yâ teyzeciğim, bu medh etdiğiniz kimdir? Dediler ki, O güzel yüzlü, konuşması tatlı bir kimsedir. Rahmân onu bize hak dîni bildirmek ve ona çağırmak için gön-

dermişdir. Gökden inen Furkân ile gelmişdir. Ona tâbi' ol, putlara tapma! Bu garîb kelimeleri dinleyip, merâk edip, dedim ki, bu kimdir, bana beyân eyle! Dedi ki, Muhammed bin Abdüllahdır. Allahü teâlâ tarafından Resûl olarak gelmişdir. Allahü teâlânın emrlerini bize bildirir. Bizi hak dîne çağırır. Yüzü ışık verir. Dînine giren kurtulur. İstediği şeyler kolaydır. Ona yakın olan iyilik bulur. Bu medh sözleri kalbime çok te'sîr etdi. Tenhâ bir yerde Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini buldum. Hâlime bakıp, nedir fikrin, dedi. Zîrâ, firâset ehli bir büyük zât idi. Vâki olan kıssayı beyân etdiğimde, dedi ki, yazık sana yâ Osmân! Hak din güneş gibi açıkda iken, sen kavminin kuruyacak elleri ile yapdıkları taşdan putlara ma'bûd demekden utanmaz mısın! Gözü görmeyip, kulağı işitmeyip, zarar ve kâra kâdir olmıyan ilâh olur mu. Dedim ki, olmaz. Dedi, teyzen sana doğru söz söylemiş. İşte Resûlullah, hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem". Gel, seninle huzûr-ı şerîfine varalım. Îmân getir, dedikde; o sırada Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ve yanında hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" oraya çıka geldiler. Hemen hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" ayağa kalkıp, onlara karşı vardı. Mubârek kulaklarına bir söz söyledi. Sultân-ı enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri yanıma gelip, buyurdu ki, (Yâ Osmân! Seni Allaha ve Cennete çağırıyorum. Ben, Allahü teâlânın sana ve bütün insanlara gönderdiği Peygamberinizim!) Mubârek sözlerini işitdim. Kalbim îmân nûru ile doldu. İhtiyârsız olup [düşünmeden], (Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh) dedim. Aradan çok zemân geçmedi, Rukayyeyi bana nikâh edip, verdi. Teyzem, islâma geldiğimi işitip, şâd ve handân olup, çok sevinip, bu şi'ri okuyarak geldi:

Sözlerim sebebi ile Allahü teâlâ Osmâna,
Hidâyet verip, doğru yolu gösterdi ona.

Kendi fikrini bırak, uy Muhammed aleyhisselâmın sözüne,
Her sözü doğru olan, Allahın Resûlüne.

İki kızını sana verecekdir, ileride,
Dolunayın güneşe karışacak elbette.

Ba'zı rivâyetde gelmişdir ki, hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki: Bir teyzem vardı. İyiyi kötüden ayırabilen, kehânet ilmini bilen, başka ilmlerden de haberi olan birisi idi. Bir gün o teyzemi görmeğe gitdim. Meğer bir kasîde söylemiş. O kasîde içinde Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini medh ve senâ eylemiş. Hem Peygamberliğini açıklamış. Hem ben onun kerîmesini [kızını] alıp, dâmâdı olduğumu ve hem vezîri olduğumu açıklamış. O kasîdeyi bana verdi ve bana dedi ki, durmayıp ve te'hîr etmeyip, var Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûruna. Da'vetini kabûl edip, emrine mutî' olup, dînine gir. O doğru sözlüdür. Getirdiği din hakdır. Günden güne işi yüce olur [şânı yüksek olur]. Bu sözü benden işit. Senin merteben de çok yüksek olacakdır. Bütün dünyâda [dünyânın her tarafında] adın söylenip, hutbelerde okunur. Bu söz gönlüme [kalbime] kâr edip [te'sîr edip], hemen putperestlik dîninden dönüp, putları inkâr eyledim. Gönlümde hiç şâibe [şübhe] kalmadı. Oradan dönüp, yola revân oldum. Giderken, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine uğradım ki, Sıddîk-ı ekber "radıyallahü teâlâ anh" ile gelirler. Meğer murâd-ı şerîfleri yanıma gelmek imiş. Server-i Enbiyâya selâm verdim. Selâmdan sonra buyurdular ki, yâ Osmân, işitdim ki, teyzenin sana etdiği nasîhatları ve cümle sözleri yakîn üzere ve doğrudur. Sakın, muhâlefet etme. Allahü teâlâ hazretlerine ve bana muhâlefet etmiş olmayasın. O sana dediği sözler, hep olsa gerekdir. Hemen gel, islâm dînini kabûl eyle. Hazret-i Ebû Bekr de dedi ki, yâ Osmân, sana bir süâlim var. Cevâb ver. Bu dîni, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri getirdi. O dîne bizi da'vet etdi. Ben onu kabûl eyledim. Bu dinde şek [şübhe] var mı, fikr eyle [düşün]. Yalanlamak mümkün müdür. Şu tutageldiğiniz, ata ve dede dîniniz ki, bir parça taşdan kendilerinin yontduğu, ne görür ve ne işitir, ilâh olmağa lâyık mıdır? Ben dedim, doğru söylersin, yâ Ebâ Bekr! Hemen Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek ellerini öpüp, bî'at edip, müslimân oldum. Demişlerdir ki, hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" islâma geldikde, müslimânların beşincisi oldu.

İkinci Menâkıb: Muhyissünne imâm-ı Begavî hazretleri

(Meâlim üt-tenzîl) kitâbında, sûre-i Bekaranın sonunda meâl-i şerîfi **(Mallarını Allah yolunda infâk edenler, dağıtanlar..)** olan 262.ci âyet-i kerîmesinin tefsîrinde Kelebîden nakl buyurmuşlar ki, bu âyet-i kerîme, hazret-i Osmân bin Affân ve hazret-i Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü anhümâ" hakkında nâzil olmuşdur. Abdürrahmân bin Avf, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna dört bin dirhem getirdi, koydu. Dedi ki, yanımda sekizbin dirhem var idi. Dörtbin dirhemi kendime ve âileme alıkoydum. Dörtbin dirhemi Rabbime ödünc verdim. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ona buyurdu ki, (Evinde bırakdığına ve borç verdiğine, Allahü teâlâ bereket versin!) Ammâ Osmân "radıyallahü teâlâ anh" müslimânları Tebûk gazâsında techîz etdi. Ticâret develerini, hevedleri ve çulları ile berâber verdi. O iki serverin hakkında bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Abdürrahmân bin Sümre "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, Ceyş-i Usretde hazret-i Osmân, bin dinâr ile geldi. Ceyş-i Usretden murâd, Tebük gazâsıdır. Hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kucağına altınları dökdü. Ben gördüm. Resûlullah mubârek elini altınlar arasına dâhil kılıp, karışdırdı. Buyurdu ki, (Osmâna bundan sonra yapdıkları zarar vermez.) Allahü teâlâ hazretleri meâl-i şerîfi, **(Allah yolunda mallarını sarf eden kimseler, dağıtdıkları şeyler ile karşısındakileri ezâda ve minnetde bırakmazlar. Onların ecrini onların Rabbi verir. Onlar için korku ve üzüntü yokdur.)** olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. Minnet, ihsânda ve ikrâmda bulunduğu kimsenin, ben sana şunları verdim, bu kadar şey verdim, diye verdiği ni'meti onun başına kakmak, onu üzmekdir. Ezâ, ni'met verdiği, ihsânda bulunduğu kimseyi mahcûb etmek, utandırmakdır. Veyâ ikrâmda bulunduğu kimseyi, hiç bilmesi îcâb etmiyen birisi yanında ikrâm etdiğini söyliyerek utandırmakdır. Süfyân demişdir ki, minnet ve ezâ demek, sana verdim, sen şükr etmedin, demekdir. Abdürrahmân bin Zeyd bin Eslem dedi ki, benim babam der ki, bir şahs bir şeyi, bir kimseye bağışlasın. Sonra baksın ki, senin selâmın onun üzerine ağır gelir. Selâmını o kimseden önce verme. Allahü teâlâ kullarına ihsân ve iyilik etdikden sonra, başa kakmağı harâm kılmışdır. Kullarına her çeşid ni'meti verip, onların başına kakmamayı kendi zât-i pâkine mahsûs sıfat kılmışdır. Zîrâ kuldan minnet, kulun

iyilik etmesi, sonra başa kakması ve üzmesidir. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin minneti, kullarına ni'met vererek, kullarını memnûn etmesi, hattâ ihsânını artdırması, bunları hâtırlatmasıdır. İmâm-ı Begavî **(Mesâbîh-i şerîf)**de hasen hadîslerin birinde, Abdürrahmân bin Habbâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet etdi ki, hadîs-i şerîfin mazmûn-ı şerîfi böyle beyân olunmuş ki, Abdürrahmân dedi, ben hâzır oldum. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri nasîhat edip, Eshâb-ı kirâmı Tebük gazvesine teşvîk ederlerdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Yüz deve, çulları ile [palanları ile] ve hevedler ile, fîsebîlillah benim üzerime olsun! Sonra Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yine tergîb etdiler [teşvîk etdiler]. Yine hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp dedi ki, yâ Resûlallah! Üçyüz deve, çulları ile ve hevedleri ile, fîsebîlillah benim üzerime olsun! Ben gördüm, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" minberden iner. Sonra buyurur: (Osmân bundan sonra, nâfilelerden bir amel etmez ise de, bir be'is yokdur. Zîrâ o yapdığı hasene ona bütün nâfileler yerine kifâyet eder.) Mutarrîzi böyle demişdir.

Üçüncü Menâkıb: İmâm-ı Begavî "rahimehullahü teâlâ" **(Mesâbîh-i şerîf)**de, Menâkıb-ı Osmân "radıyallahü teâlâ anh" bâbında sahîh hadîs olarak, hazret-i Âişe-i Sıddîkadan "radıyallahü teâlâ anhâ" nakl etmişlerdir. Hazret-i Âişe buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", mubârek baldırları [topuk ile dizi arası] açık olduğu hâlde evimde yatıyordu. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" kapıya gelip, izn istediler. Hazret-i Habîbullah izn verdiler. Kendileri o hâllerini değişdirmediler. Sohbete başladıkdan sonra, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" gelip, izn istediler. Hazret-i Fahr-i âlem ona da izn verdiler, mubârek baldırları açık olduğu hâlde, sohbete başladılar. Sonra hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" gelip, izn istediler. Hemen Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri oturup, örtüsünü üzerine aldı. İzn verdi. Sonra cümlesi kalkıp, gitdikden sonra, hazret-i Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" dedi ki, yâ Resûlallah! Pederim [babam] Ebû Bekr geldi. Hiç hareket etmediniz. Ömer geldi. Ona da aynı şeklde oldunuz. Sonra Osmân geldi. Kalkıp, esvâbınızı [elbisenizi] ört-

dünüz. Server-i âlem “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular: **(Meleklerin hayâ etdiği kimseden ben hayâ etmez miyim.)** Bir rivâyetde buyurdular ki, (Muhakkak ki, Osmân çok hayâlı bir kimsedir. Ben ondan hayâ etdim. Eğer ona o hâl üzere iken izn versem, içeri girip, hâcetini [arzûsunu, isteğini] bana söylemezdi.)

Dördüncü Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de, menâkıbın hasen hadîslerinde, Talha bin Ubeydullah “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Her nebî için bir refîk vardır. Benim refîkim Cennetde Osmândır** “radıyallahü teâlâ anh”**.)** Yine aynı bâbda hasen hadîs olarak, Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Enes hazretleri dedi ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bize bî’at-ı rıdvân ile emr etdikleri vaktde, hazret-i Osmânı Mekke-i mükerremede, Kureyşe resûl (haberci) göndermiş idi. Nâs (insanlar) ile bî’at etdikde, **(Muhakkak ki Osmân, Allahü teâlânın ve Resûlünün hâcetini [işini] görmekdedir!)** buyurup, mubârek ellerinin birini kendisi için, birini Osmân için kıldı. Kendileri için kıldığı eli, hazret-i Osmân için kıldığı el üzerine koyup, hazret-i Osmân yerine bî’at etdiler. Nakl eden der ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kendi mubârek elleri hazret-i Osmân bin Affân için, sâir insanların kendi ellerinden hayrlı oldu.

Beşinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de, [hazret-i Osmânın menâkıbı bâbında] hasen hadîslerde Mürre bin Ka’b “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden nakl olunmuşdur. Ben Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim. Meydâna gelecek fitneleri zikr etdi. O hâlde [sırada] kendini örtmüş biri geçiyordu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (O fitne günü bu kişi hidâyet üzerinde sâbitdir.) Ben kalkdım, o şahsdan tarafa bakdım. O şahs Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” idi. Nakl eden der ki, o şahsın yüzünü Habîbullah hazretlerine göstererek, dedim ki, bu mudur, yâ Resûlallah! Evet, buyurdu.

Yine o menâkıb bâbında, hasen hadîs olarak **(Mesâbîh)** sâhibi beyân etmişdir. Âişe-i Sıddîkadan “radıyallahü teâlâ anhâ”

rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular: (Yâ Osmân! Allahü teâlâ seni yakında halîfe yapacakdır. Seni halîfelikden indirmek istiyen insanlar için, kendini halîfelikden azl etme!) Bu hadîs-i şerîfden dolayı hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh”; muhâsara olunduğu günü hilâfetden çekilmedi. Yine o bâbda, menâkıb-ı hasende [hasen olarak] İbni Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” fitneyi zikr etdi. Buyurdu ki, (O fitnede Osmân mazlûm olarak katl olunur.)

Altıncı Menâkıb: Hazret-i Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” îmâna geldikden sonra, amcası, hazret-i Osmâna adâvet ve husûmet edip, eli ile ve dili ile çok eziyyet yapdı. Sen Muhammedin dîninden dön diye o kadar eziyyet yapdı ki, anlatmak ve söylemek mümkin değildir. Günlerden bir gün hazret-i Osmânın yanına varıp, dedi ki, insâfa geldin mi. Hemen yâ dîninden dön, atan ve dedenin dînine gir. Veyâ sana eziyyetden geri durmam. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki; yâ amca! Bu kadar cefânın, yüz mislini de yapsan bana, hazret-i Muhammedin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” doğru dîninden, dönmek ihtimâlim yokdur. Boş yere zahmet çekersin, dedi. Sonra, amcası hazret-i Osmâna eziyyet etmekden vazgeçdi. O sadâkat sâhibi, cefâdan kurtuldu. Doğru, Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin se’âdethânelerine vardı. Diğer Eshâb “rıdvânullahi aleyhim ecma’în” ile Habeşistâna hicret etdiler. Hazret-i Osmân iki def’a hicret eyledi. Evvelki hicreti, Habeşistânadır. İkinci hicreti, Medîne-i münevvereyedir. Cümle malı ile ve menâliyle ve azîz cânı ile Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin uğruna [yoluna] fedâ olmuşdur. Hiçbir zemân da, yüz çevirmemişdir. Din yolunda büyük hizmetler etmişdir “radıyallahü teâlâ anh”.

Yedinci Menâkıb: Hazret-i Osmânın “radıyallahü anh” malı gâyet çokdu. Hattâ, se’âdethânelerinde üçyüz câriyeleri var idi ki, hizmet ederlerdi. Birgün Osmân “radıyallahü teâlâ anh” insanlık îcâbı câriyelerden birine ulaşdı. Meğer Habîb-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kerîmeleri Ru-

kayye “radıyallahü teâlâ anhâ” bu durumu anlamışdı. Kadınlık gayreti zuhûra gelip, gönülleri huzûrsuz olmuş. Lâkin hazret-i Osmânın yüzüne vurmayıp, hemen zerâfet ile izn isteyip, babamın se’âdethânelerine gideceğim, dedi. Hazret-i Osmân izn verdi. Ammâ içine te’sîr edip, kalbine ateş düşdü. Kendi kendine dedi ki, Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine varıp, benden şikâyet ederse, benim hâlim nice olur. Ne dünyâda ve ne âhıretde yerim kalır, deyip, derhâl abdest alıp, mubârek yüzünü ve sakalını kara toprağa sürüp, feryâd ve figân ile Hak Sübhânehü ve teâlânın dergâh-ı âlisine tedarrû ve niyâz eyledi. Hazret-i Rukayye “radıyallahü anhâ” da Sultân-ı kâinâtın se’âdethânelerine vardıkda, Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Rukayye hazretlerinin yüzünde sıkıntı eseri görüp, süâl buyurdular ki, ey benim ciğergûşem. Nedir hâlin, niçin sıkıntıdasın. Hazret-i Rukayye elinde olmıyarak ağlayıp, dedi ki, benim devletli babam, sultânım. Senin şân-ı şerefine lâyık olan bu mudur ki, hazret-i Osmân benim üzerime câriyeye baksın. Hazret-i Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”; (ey benim kızım! Eğer Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rızâsını ve benim rızâmı istersen, bir ân durma, var evine ki, Osmân hazretlerinin ayaklarına yüzünü sürüp, özr dile. Yoksa ne Hakkın huzûrunda, ne de benim huzûrumda yerin kalır.) deyip ve bir ân durdurmayıp, hazret-i Osmânın huzûruna gönderdi. Rukayye da emr-i şerîfine imtisâl edip [uyup], acele ile geri evine geldi. Kapıya el vurdu. Bakdı ki, kapı kapanmış. Kapıya vurdu. Hazret-i Osmân içeriden seslendi ki, kimdir. Hazret-i Rukayye “radıyallahü teâlâ anhâ” dedi ki, bu za’îfe hanımındır. Gelip, hazret-i Osmân acele ile kapıyı açdı. Özr dilemek istedi. Hazret-i Rukayye “radıyallahü teâlâ anhâ” râzı olmayıp, mubârek ayaklarına kapanmak istedi. Hazret-i Osmân mâni’ olmak istedi. Hazret-i Rukayye râzı olmadı. Elbette babam hazretlerinin emrini yerine getirmeyince içeri girmem, deyip, mubârek yüzünü hazret-i Osmânın ayaklarına sürüp ve özr diledi. Ondan sonra hazret-i Osmân secde-i şükr edip, dedi ki, yâ Resûlullahın kızı! Mâdem ki baban sana böyle vasıyyet eyledi. Ben de Allahü teâlânın aşkına ve babanın hurmetine haremimde olan üçyüz câriyenin temâmını âzâd etdim. Hür olsunlar, dedi. Hemen o sâat, haber getiren melek Cebrâîl aleyhisse-

lâm, Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı se’âdetlerine geldi. Hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” câriyelerini âzâd etdiği haberini getirdi. Dedi ki, yâ Muhammed! Hak Sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Ve buyurdu ki, Osmânın yanında olan hafaza meleklerini kaldırdım. Bundan böyle hayrı ve şerri yazılmıyacak. Ondan hesâb sorulmıyacakdır. Hesâbsız Cennete dâhil olacakdır. Aslâ ondan birşey sorulmıyacak ve amelleri vezn olunmıyacakdır! Ey mü’min kardeşim. Var fikr eyle, hazret-i Osmân ne mertebe sâhib-i sultân imiş “radıyallahü anh”.

Sekizinci Menâkıb: Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” harem-i şerîfinde [evinde] Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kerîmeleri Rukayye “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretleri ile oturmuşdu. Câriyelerden birisi, yiyecek getirdi. Hazret-i Osmân ta’âm getiren câriyenin yüzüne bakdı. Hazret-i Rukayye farkına vardı. Hanımlık [kadınlık] gayreti galebe edip, huzûrsuz oldu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Rukayye hazretlerinin huzûrsuzluğunu görünce, yâ Rukayye, ben o câriyenin yüzüne tama’ ile bakmadım, dedi ve yemîn etdi. Bakmamız istiyerek olmadı. Yoksa Allahü teâlâ bilir ki, kasd ile değildir. Hazret-i Rukayye inandı, tesellî buldu, râhatladı. Zîrâ muhakkak ki, hazret-i Osmân câriyenin yüzüne tama’ ile bakmamış idi. Hazret-i Osmân Rukayye ile barışdıkdan sonra, hâtır-ı şerîfine geldi ki, Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kerîmesinin her ne kadar onu incitmeğe kasdım yok ise de kalbi incindi. Bunun için keffâret vermem gerek. Fahr-i âlem seyyid-i veledi âdem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kerîmeleri olduğu için, bu kadarcık nesneden dolayı yüz köle âzâd eyledi. Bu mertebe Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini severdi. O hazretin hâtır-ı şerîfini gözetip, ri’âyet ederdi “radıyallahü teâlâ anh”.

Dokuzuncu Menâkıb: Bir gün Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin yanında bir melek durdu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” geçdi. Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dedi ki, bu geçen kimdir. Dediler, hazret-i Osmândır. Hemen ki, Osmân adını işitdi. Ayak

üzerine durdu ve dedi ki, yâ Resûlallah! Bu serverden cümle melekler hayâ eder. Ve muhabbet edip, ri'âyet ederler ve bunun mertebesi Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin dergâh-ı âlisinde yücedir. Bunun gibi şânı yüksek sultânı kavmi ne behâne ile cesâret edip, katl ederler, dedi. Var kıyâs eyle ki, melekler, hazret-i Osmânı "radıyallahü teâlâ anh" medh edip, ri'âyet ederler. Bu sevmiyenler nasıl müslimânım derler veyâ Cennet yüzünü görmeğe ümîd ederler. Hâşâ ki, bunu sevmiyen müslimân kâmil olamaz. Îmân-ı kâmil ile âhırete gidemez. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" menâkıb-ı şerîfleri sayısızdır. Bizim gibi bîçârelerin bunun gibi ulu sultânın medhini etmeğe ve menâkıb-ı şerîflerini yazmağa ve anlatmağa ne kudreti vardır. Lâkin menâkıb-ı şerîflerini yazmakdan murâdımız, muhabbetleri kalbimizde yerleşsin, onu sevenler zümresinden olmak şerefine kavuşalım "radıyallahü teâlâ anh".

Onuncu Menâkıb: Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, (Yâ Osmân! Hak Sübhânehü ve teâlâ senin evvel ve âhır günâhını afv etsin!) diye düâ etdi. Hak Sübhânehü ve teâlâ Habîbullah hazretlerinin düâsını kabûl edip, hazret-i Osmânı "radıyallahü teâlâ anh" afv etdi. Nice âyet-i kerîme hakkında nâzil olmuşdur. Hazret-i Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" **(Cennet ehli, Cennetde bir burak gördüler. Bu burak nedir, diye sordular. Hak Sübhânehü ve teâlâ azamet ve kibriyâsı ile buyurdu ki, bu bir nûrdur. Burak değildir. Hazret-i Osmân bir hücreden** [odadan] **bir hücresine giderdi. Gördüğünüz o nûr, na'lınının nûrudur)** buyurdu. Yerde yürürken Cennetde nûr verirdi. Meşhûrdur ki, hazret-i Osmân, her gecede iki rek'at nemâzda Kur'ân-ı azîmüşşânı hatm ederdi.

Onbirinci Menâkıb: Bir gün Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri ile otururken, haber getiren melek, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Dedi ki, yâ Muhammed! Hazret-i Yûsüf-i Sıddîk aleyhisselâmın mubârek sakalına bakmak ister isen, hazret-i Osmânın mubârek sakalına bak. Hazret-i İbrâhîm Halîlullah aleyhisselâmın mubârek sakalına bakmak istersen, hazret-i Osmânın mubârek sakalına bak. Her ki-

min bir Peygambere benzerliği varsa, o kimse muhakkak ehl-i Cennetdir. Bu da Târîh kitâblarından alınmışdır.

Onikinci Menâkıb: Bir gün Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine gelip, dedi ki, yâ Resûlallah! Kemâl-i lütfundan bu âciz bendenizi toprakdan kaldırıp, evimizi şereflendiriniz, teşrîf buyurunuz. Sultân-ı kâinât ve mefhar-i mevcûdât buyurdular ki, yalnız beni mi da'vet ediyorsun, yoksa Eshâb-ı kirâmı da mı? Hazret-i Osmân dedi ki, Eshâb-ı kirâm da gelsinler. Server-i Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Bilâl hazretlerini çağırıp, buyurdu ki: Yâ Bilâl! Bütün Sahâbeye haber ver. Osmânın da'vetine gelsinler. Kendileri kalkıp, hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" ile hazret-i Osmânın se'âdethânelerine doğru gitmeğe başladılar. Yolda giderken, hazret-i Osmân, Resûl-i ekremin ardınca gidip, adımlarını sayardı. Resûlullah hazretleri buyurdu: Yâ Osmân! Niçin sayıyorsun. Hazret-i Osmân dedi ki: Yâ Resûlallah, her mubârek adımınız için, bir köle âzâd olsun. Da'vetden sonra bütün köleleri âzâd oldu. Kölelerin âhidnâmelerini verdi. Şimdi ey mü'min kardeşlerim. Hazret-i Osmânın menâkıb-ı şerîflerini düşünerek, kendi kendinize insâf ediniz ki, ne mertebede yâr [sevgili] ve sâdık dost imiş.

Onüçüncü Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Bütün Enbiyâ ve Mürselîn "aleyhimüsselâm" hayâtlarında iken birer kimse ile fahr eylemişler [öğünmüşler] idi. Ben de Osmân bin Affân ile fahr eylerim [öğünürüm]). Bir yerde de buyurdu ki, (Bütün melekler benimle iftihâr ederler. Ben Osmân ile iftihâr ederim.) Bir yerde de buyurdu ki, (Mahşer gününde bütün Enbiyâ ve Mürselîn "aleyhimüsselâm" eshâblarından birisini refîk edip, onunla gezerler. Bir ân yanlarından ayrılmazlar. Ben de Osmânı refîk edinirim. Bir ân onsuz olmam. Cennetde benim refîkim Osmân olacakdır.) Hakkında nice senâlar edip, nice hadîs-i şerîf buyurmuşlardır. Şimdi ey gâfil, gözünü aç! Cân-ı dilden hazret-i Osmâna "radıyallahü teâlâ anh" muhabbet eyle. Dostuna dost, düşmanına düşman ol ki, arasat meydânında [o gün] büyük tehlükelerden kurtulup, Cennet-i alâya vâsıl olasın. İnşâallahü teâlâ.

Ondördüncü Menâkıb: Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" nakl buyurmuşdur. Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: (Yâ Âişe! Dilerim ki, eshâbımdan ba'zısı buraya [yanıma] gelsinler. Onlara ba'zı söyliyeceklerim vardır. Söyliyeyim.) Dedim yâ Resûlallah! Ebû Bekri çağırayım mı? Birşey söylemedi. Bildim ki, onu dilemez. Dedim, Ömeri çağırayım mı? Onun için de birşey demedi. Bildim ki, onu dahî dilemez. Dedim, amcan oğlu Alîyi çağırayım mı? Ona da birşey söylemedi. Dedim, Osmânı çağırayım mı? Buyurdular; (Çağır gelsin!) Çağırdım, geldi. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîfinde durdu. Resûlullah hazretleri ona ba'zı şeyler söyledi. Onun rengi değişdi. Ba'zı şeyler de söyledi. Rengi eski hâlini aldı. Hazret-i Osmânın evini muhâsara etdikleri günde, ona dediler, niçin karşılık vermezsin. Dedi ki, hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" benim ile sözleşmişdir. Bana çok söz söylemişdir. Ben bu belâya sabr ederim. Hazret-i Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" demişdir ki, benim zannım öyledir ki, hazret-i Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" o vakt ona bu kıssayı haber vermişdir. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Onbeşinci Menâkıb: Câbir-i ensârîden "radıyallahü anh" rivâyet olundu. Bir gün bir cenâze götürdüler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" çekinip, nemâzını kılmadı. Süâl etdiler ki, yâ Resûlallah! Şimdiye kadar, hiçbir cenâzeden çekinmeyip, gördüğünüz gibi nemâzını kılardınız. Hikmeti ne oldu ki, bu meyyitin nemâzını kılmadınız. Cevâbında buyurdular ki, (Bu şahs, benim yârim Osmâna buğz ederdi. Osmâna buğz eden kimseye Allahü tebâreke ve teâlâ buğz eder. Bir kimseye ki, Allahü teâlâ buğz eder. Benim onun nemâzını kılmam uygun mudur?)

Onaltıncı Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet etmişdir. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurmuşlardır: (Osmânın şefâ'ati ile, hepsi nâra müstehâk olan kimselerden elbette yetmişbin kişi Cennete girse gerekdir.) Abdüllah ibni Ömerden "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet olunur ki, Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurmuşlar ki, (Mi'râc gecesi

dördüncü göke ayak basdıkda, önüme bir elma düşdü. Alıp, ikiye böldüm. İçinden bir hûrî çıkdı. Kahkaha ile gülerdi. Süâl eyledim ki, sen kimin için yaratıldın. Dedi ki, (Zulm ile şehîd edilen Osmân bin Affân için yaratıldım) dedi.) "Radıyallahü teâlâ anh".

Onyedinci Menâkıb: Abdüllah ibni Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Bir gazâda Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile hâzır idim. Zahîre bitdi. Askerde hayli üzüntü ve sıkıntı hâsıl oldu. Server-i âlem hazretleri bu duruma vâkıf olup, buyurdular ki, (Vallahi güneş batmadan Allahü teâlâ hazretleri size rızk gönderir.) Bu ma'nâyı hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hemen anlayıp, Allahü teâlâ hazretlerinin Resûlü mutlaka doğru söyler diye düşünüp, bir yerde ondört yük zahîre buldu. Ağır behâ [yüksek fiyat] ile alıp, güneş batmadan dokuz yükünü Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine getirdi. (Bu nedir, yâ Osmân) diye buyurdukda, dedi ki, Osmânın Allah ve Resûlüne hediyyesidir. Seyyid-i kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mu'cizâtı te'hîrsiz meydâna gelince, mü'minler sevinip, münâfıklar mahzûn ve giryân oldular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri mubârek ellerini dergâha kaldırıp, (Yâ Rabbî, Osmâna çok ecr ver, iyiliklerine bol karşılık ver) diye hayr düâ buyurdular.

Onsekizinci Menâkıb: (Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" hilâfeti.) Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" âhırete sefer etdikleri vaktde, hilâfeti altı serverin arasında müşâvere etdiler. Yukarıda beyân olunduğu gibi, o altı kişiden Sa'd hazretleri orada yokdu. Talha ve Zübeyr "radıyallahü teâlâ anhüm" i'tizâr etdiler. Bizim hilâfet ile işimiz yokdur. İstemeyiz dediler. Üç kişi kaldı. Osmân ve Alî ve Abdürrahmân "radıyallahü teâlâ anhüm". Abdürrahmân "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: "Ben işi ikinize bırakdım." Onlar dediler, öyle olsun. Üç gün mühlet istediler. Abdürrahmân hazretleri o üç günde, halk arasında gizli-âşikâr kimin halîfe olması gerekdiğini araşdırdı. Cümle halkın hazret-i Osmân tarafına meyilli olduklarını öğrendi, tesbît etdi. (Ben Osmân bin Affânı "radıyallahü teâlâ anh seçdim) buyurdu. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" ve

diğer Sahâbe-i güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” ile bî’at edip, fitne ve kavgayı ref’ etdiler. Ebûl Mû’în Nesefînin **(Temhîd)** kitâbından alınmışdır.

Ondokuzuncu Menâkıb: Kur’ân-ı azîmüşşânın toplanması, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” tarafından yapıldığı halk arasında meşhûr olduğu ma’lûmdur. Hazret-i Azîzin “kuddise sirruh” **(Güzîde)** adlı risâlelerinde yazılı açıklamasından anlaşılan odur ki, Kur’ân-ı kerîmi, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh”, hazret-i Ömer ve diğer Sahâbe-i güzînin “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ittifâkları ile toplamışdır. Hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” hilâfetleri zemânında, Irâk ve Şâm feth olduğu zemân, halk arasında hiçbir kâmil ve temâm mushaf yok idi. Kur’ân-ı azîmüşşânın kırâ’etinde ihtilâflar vâki’ oldu. Halkın birbirini tekfîr edip, inkâr etmeğe başlamalarından endîşe edildi. Huzeyfe bin el-Yemânî “radıyallahü teâlâ anh” Irâkı feth edip, Şâm tarafına gazâya gitdi. Halkın bu ihtilâflarını görüp, dedi ki: Yâ Emîr-el mü’minîn! Kitâbullahda yehûdîler ve nasrânîler gibi, ihtilâf etmezden evvel ümmet-i Muhammede meded eyle! Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” bunu işitince, bütün Eshâb-ı kirâmı toplayıp, Kur’ân-ı kerîmin kırâ’etinde ihtilâf olduğunu anlatıp, buyurdular ki: Hâtırıma böyle gelir ki, esâs mushaf, Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü teâlâ anh” topladığı Kur’ân-ı kerîmdir. Ondan beş aded mushaf yazıp, herbirini bir vilâyete gönderelim. Halk ona tâbi’ olsunlar. Sahâbe-i kirâm, isâbetli olacağını söylediler. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” buyurdular ki: Eğer ben de halîfe olsa idim, böyle yapardım. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh”, ilk mushafı, hazret-i Hafsadan “radıyallahü anhâ” getirtip, Sa’îd bin Âs hazretlerine yazması için emr eyledi. Zeyd bin Sâbit hazretlerine emr eyledi ki, kitâb hâline getirsinler. Bir rivâyetde Abdüllah bin Zübeyr ve Sa’îd bin Âs ve Abdürrahmân bin Hârise yazsınlar, diye emr eyledi. Zeyd bin Sâbit kitâb hâline getirdi. Bunlara buyurdular ki, eğer sizin bir müşkiliniz olursa, Kureyş lügatine mürâce’at ediniz. Zîrâ Kur’ân-ı azîmüşşân Kureyş lügati üzerine nâzil olmuşdur. Bunlar sûre-i Bekarada bir müşkilât ile karşılaşdılar. Biri tâbut okudu. Birisi tâbuh okudu. Hazret-i Os-

mâna “radıyallahü teâlâ anh” arz etdiler. Hazret-i Osmân, tâbutdur buyurdular. Zeyd bin Sâbit hazretleri beş mushaf yazdılar. Bu mushafların adlarına mushaf-ı imâm koyup, herbirini bir şehre gönderdiler. İhtilâf olunduğu vakt bu mushaflara mürâce’at olunsun. Birisini Mekke-i Mükerremeye, birisini Basraya, birisini Şâm-ı şerîfe, birisini Kûfeye gönderip, birisini de Medîne-i Münevverede alıkoydular. Bir rivâyetde de yedi mushaf idi. Birisini Yemen tarafına, birisini de Bahreyne gönderdiler. Hazret-i Osmânın “radıyallahü anh” rey’i ve tedbîri ve tasarrûfları bu şekldedir. Başlangıçdan buraya kadar, **(Aynî)** ve **(Güzîde)** kitâblarından nakl olunmuşdur.

Yine Güzîdede beyân buyurmuşlar ki, evvelâ Kur’ânın tertîbini Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri beyân buyurmuşlardır. Cem’ olmasını [toplanmasını] hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” yapmışdır. Nitekim anlatıldı. Zeyd bin Sâbit “radıyallahü teâlâ anh” her mushafı bir kırâ’et üzerine yazmışdır. Onun için her vilâyetin ehli, bir kırâ’ete tâbi’ olmuşlardır. Hâlâ o ihtilâflar ile, o beldelerin kârileri okurlar. Müşkili olan ona mürâce’at eylesin diye o mushaflarda nokta ve i’râb yokdur. Ancak imâleler gelen yerlerde kelimelerin altına sarîhle işâret koymuşlardır. [**(Se’âdet-i Ebediyye)** kitâbı birinci kısm, 25.ci maddeye bakınız!]

Yirminci Menâkıb: Hazret-i Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh”, Kur’ân-ı azîmüşşânın yazılma işi ile uğraşırken, bir Cum’a günü, Cum’a nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek ellerini kaldırıp, düâ ederken, bir kişi geldi. Acâib sözler söyleyip, dedi ki; Ey Vahy kâtibi! Sûre-i Tebbeti fazîleti bakımından sûre-i İhlâsdan önce yazmak lâyık değildir. Akla da hoş gelmez deyip, bu şeklde bunun hikmetini öğrenmek istedi. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh”, o kişinin tereddüdünü kaldırmak için, hemen kişinin gözlerini silip, (Bak, levh-i mahfûzu görürsün) dedi. O kişi de bakıp, o ân levh-i mahfûzu gördü. Kur’ân-ı azîmüşşân levh üzerinde, bu tertîb üzerinde yazılmışdır. Her bir harfi ve sûreler yerli yerindedir. Arab bu kerâmeti görünce, hazret-i Osmânın hizmetinden ayrı kalmayıp, tâat ve ibâdeti ile meşgûl oldu. Gel insâf eyle. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” büyük sultân değil midir. Aslında büyük bir

sultâna hizmet etmek, uğruna mal ve menâlini fedâ etmek gerekir. **(Gülşen-i Envâr)** kitâbından alınmışdır.

Yirmibirinci Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetleri zemânında bir gulâmın kulağını çekdi. Kulağını acıtmışdı. O gulâm mahzûn oldu. Hazret-i Osmâna dedi ki, yâ efendi! Kıyâmet gününü düşün ki, her kişi Hakkın huzûruna vardığı zemân hakkını alsa gerekdir. Hazret-i Osmân bu sözden pişmânlık duydu. Gulâma buyurdu ki, yâ gulâm! Sen de benim kulağımı çek, berâber olalım. Gulâm da hazret-i Osmânın kulağını çekdi. Hazret-i Osmân buyurdu ki: Yâ gulâm, çok çek. Gulâm dedi ki, yâ efendi, hazretiniz kıyâmet gününü düşünüp, korkdunuz. Ben köleniz de kıyâmet günü kısâs yapılmasından korkarım.

Yirmiikinci Menâkıb: Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri vefât etdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü anh" yerine halîfe oldu. Hazret-i Ömerin vefât haberi rûm diyârına erişdi. Rûm kayseri, Mu'âviye "radıyallahü teâlâ anh" üzerine hücûm etdi. Hazret-i Osmân onu işitip, Abdüllah bin Ebî Serh ve Abdüllah bin Zübeyri imdâda gönderdi. İki fırka birbiri ile karşılaşdılar. Ceng günü de belli oldu. Abdüllah bin Zübeyr, Abdüllah bin Ebî Serhe dedi ki, rûm ve frenk askeri çokdur. Müslimânların askeri azdır. Onlara hîle yaparak muzaffer olmalıdır. Henüz harb başlamamışdır. Sen asker ile durup, hâzır ol. Benim tarafımdan tekbîr seslerini işitince, hemen rûm ve frenk askerine varıp, vuruşmağa başla. Zîrâ haber almışım ki, rûm pâdişâhları askerden ayrı yerde olup, tavus kanadından yapılmış gölgeliğinde birkaç şarkıcı ile oturur. Abdüllah bin Ebî Serh hâzır vaziyyetde dururken, Abdüllah bin Zübeyr otuz er alıp, resmî elçiler gibi gitdi. Rûm ve frengin askerine haber verdiler. Kaysere yakın vardı. O otuz askere dedi ki, siz rûm ve frengin askeri ile benim aramda durun ki, benim hâlime vâkıf olmıyalar. Eğer benim hâlime kasd etmek isterler ise, onları bir müddet meşgûl ediniz. Bu arada ben de işimi yapayım. Hemen atını salıp, hücûm etdi. Câriyeler kendilerini kayserin üzerine atdılar. Üçünü de kılınç ile helâk edip, tekbîr getirdi. O otuz er de yüksek ses ile tekbîr aldılar. Abdüllah bin Ebî Serh hâzır vaziyyetde dururken, tekbîr sesini işitdiği gibi, islâm askeri ile bir

yerden tekbîr alıp, rûm ve frenk askerine hamle edip, birbirlerine vurdular. Onbin kâfiri kırıp, kılınçdan geçirdiler. Bu zafere Abdüllah bin Zübeyr hazretlerinin dilâverliği sebeb oldu. Meşhûr rûm şehrlerinden birkaç şehr müslimânların tasarrûfuna dâhil oldu. Abdüllah bin Ebî Serh Medâyine vardı. O vilâyeti ele geçirip, harac aldı. Yirmialtıncı senesinde Osmân "radıyallahü teâlâ anh" Harem-i şerîf etrâfında birçok evleri satın aldı. Bu şeklde Mescid-i Harâmı genişletdi. Yirmisekizinci senesinde haber geldi ki, Horasan kavmi emre mutî' olmuyorlar. Sa'd bin Âs hazretlerini gönderdi. Onları, itâ'ate getirdi. Hem bu sene de müslimânlar arasında Kur'ân-ı azîmüşşân kırâetinden ihtilâf vâki' oldu. Yukarıda zikr olundu.

Otuzuncu senede, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin yüzüğü, hazret-i Osmânın elinden Erîs kuyusuna düşdü. Ne kadar istediler ise de bulamadılar. Bu sene Mu'âviye "radıyallahü teâlâ anh" kostantiniyyeye [İstanbula] varıp, gazâ etdi. Otuzikinci senede rûmdan bir asker gelip, müslimânlar ile ceng edip, muzaffer oldular. Abdüllah bin Sebe' adlı yehûdî, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" zemânında müslimân olmuşdu. Fekat, yehûdîlik kîni gönlünde bâkî kalmışdı. İslâm dîninde, çok kötü bir fitne çıkarmak istedi. Hazret-i Ömerin şiddeti ve tedbîrli hareketi onun fitnesine mâni' olurdu. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" zemânında fırsat bulup, fitne çıkardı. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" gidişi, Şeyhayn "radıyallahü teâlâ anhümâ" gidişlerine muhâlif idi diyerek, müslimânları hazret-i Osmân üzerine ayaklandırdı. Hattâ insanlara öyle i'tikâd etdirdi ki, hazret-i Osmânın üzerine yürümek, ayaklanmak ibâdetdir, fikrini aşıladı. Mısrlılardan bir gurub, hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh" huzûruna geldiler, gitdiler. Basrâlılar Zübeyr bin Avvâmın huzûruna, Kûfeliler, Talhanın "radıyallahü teâlâ anhüm" huzûruna geldiler. Bu din büyüklerinin nasîhatları bunlara fâide verip, nasîhatları kabûl etdiler. Sonra, bunlar yine fitne çıkarmak için toplandılar. Hazret-i Osmânı ilzâm [susdurmak], yâhûd hilâfetden hal' etmek [çekilmesini sağlamak], eğer öyle olmaz ise, katl etmeğe karâr verdiler. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin üzerine yürüdüler. **Dediler ki:** Resûlullah "sallallahü teâlâ aley-

hi ve sellem" ve Şeyhayn "radıyallahü teâlâ anhümâ" Arafatda nemâzı kasr etdiler [kısaltdılar]. Osmân niçin temâm kıldı. **Cevâb** verdi ki; islâmın işi büyüdü. Şark ve garbın halkı islâma gelip, Arafatda toplandılar. Eğer nemâzı temâm kılmasaydım, vilâyetlerin halkı kusûr ederler ve böyle kılmak gerekli zan ederlerdi. Kasr sünnetini bilmezlerdi. **İkinci süâlde dediler ki:** Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Şeyhayn "radıyallahü teâlâ anhümâ" Ebû Zer Gıfârîyi mükerrem tutarlar idi. Ebû Zer hazretleri, Şâmda Mu'âviye "radıyallahü anh" yanında bulunuyordu. Mu'âviye "radıyallahü anh" ile Beyt-ül mâldaki malların kullanımı konusunda uyuşmazlık hâsıl oldu. Ebû Zer-i Gıfârî Şâmdan Medîne-i Münevvereye geldi. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" onu Medîneden dışarı çıkardı. O da, bir harâbe köyde mekân tutdu [yerleşdi]. Osmân "radıyallahü anh" **cevâbı**nda dedi ki, Ebû Zer "radıyallahü teâlâ anh" ve Mu'âviyenin "radıyallahü teâlâ anh" uygulamaları ve sözleri onların ictihâdı ile alâkalıdır. Onların birbirlerini sevmeleri âyet-i kerîme ile sâbitdir. Medîneden uzakda ikâmet etmesi câhillere birşey ulaşıp, islâma bir zarar gelmesin diyedir. **Üçüncü** süâlde dediler ki, önceden zekâtı âmiller toplardı. Mal sâhiblerinin isteğine [gönlüne] bırakdın. Tâ ki gönlünün istediğine versinler. **Cevâb** verdi ki: Âmiller telef eder. Aldıkları vakt cebr ile alırlar. Ben mal sâhibleri elinde koydum. Kendileri götürüp, Beyt-ül mâla teslîm etsinler. **Dördüncü** süâlde dediler ki: Hakem bin Âs ile, Mervân bin Hakemi, Resûlullah hazretleri, nifâk sebebi ile Medîne-i münevvereden dışarıya sürdü. Hazret-i Osmân yine Medîneye getirdi, dediler. **Cevâb** verdi ki: Resûlullah hazretlerinin son hastalıklarında onları getirmeğe izn istedim. İzn verdiler. Bu sözü Ebû Bekr ve Ömer hazretlerine söyledim. Bir başka şâhid istediler. Bulunmadı. Sonra hilâfet bize erişdi. İlmimiz o izn ile aynı oldu. Resûlullah hazretlerinin izni şerîfleri ile onları geri getirdim. **Beşinci** süâl olarak dediler ki, Benî Ümeyyenin ihsânını artdırıyorsun. Onların ma'îşeti fazlalaşıyor. **Cevâb** verdi ki, Herkes bilir ki, Allahü teâlâ hazretleri, ben kuluna servet vermişdir. Ben dâimâ sıla-i rahmi muhâfaza etmişimdir. Şu ânda ömrümün sonuna geldim. Bu hâlde beğenilmiş durumun niçin aksini yapayım. Fekat vallahi beyt-ül mâldan hiçbir şey onlara vermedim. Kendi malımdan verdim. **Altıncı** süâl olarak dediler

ki, Kur'ân-ı kerîmin birkaç nüshası hâriç, diğerlerini niçin ateşde yakdın. **Cevâb** verdi ki, etrâfdan haber yazdılar ki, Kur'ân-ı azîmüşşân rivâyetlerinde ihtilâf vâki' olmuşdur. Diledim ki, bu vâsıta ile dîn-i islâmda bir fitne çıkmasın. Aynı nüshayı bırakıp, değişik nüshaları yakdırdım. Kötüleyenlerin dilleri dîn-i islâm üzere olmasın. **Yedinci** süâl olarak dediler ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine hürmeten minberden bir derece aşağı durdu. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" Ebû Bekre hurmeten ondan aşağı durdu. Osmân, Resûlullah hazretlerinin yerinde durdu. **Cevâb** verdi ki: Eğer bu kâideyi devâm etdirse idim, tedrîcen lâzım gelir idi ki, hutbeyi, bir kuyu kazıp, kuyu içine girip, okumak îcâb ederdi. **Sekizinci** süâl olarak dediler ki, kapına kapıcılar ta'yîn etdin. **Cevâb** verdi ki: Devletin din işlerini görürken, din ile alâkası olmıyanların zararını def' etmek için kendi etrâfımı muhâfaza etdim. **Dokuzuncu** süâl olarak dediler ki, hayvanları Bakî' otunu yimekden men' etdin [orada otlamalarını yasakladın]. **Cevâb** verdi ki, Beyt-ül mâl hayvanlarından dolayı onu korudum. Böylece, onu koruyup, telef etmesinler. **Onuncu** süâl olarak dediler ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"hazretlerinin yüzüğünü kaybetdin. **Cevâb** verdi ki, Sahâbe-i güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" gözleri önünde yüzük Erîs kuyusuna düşdü. Ne kadar aradıksa, bulamadık. O şerefden mahrûm kaldık. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" her bir süâle lâyık olduğu üzere cevâb verdi. Alîyyül Mürtedânın "radıyallahü teâlâ anh" gayreti ile fitne sâkin oldu [fitne çıkmadı]. Kavga def' oldu.

Yirmiüçüncü Menâkıb: [(Eshâb-ı Kirâm) kitâbının 118.ci sahîfesinde diyor ki: Hazret-i Osmân "radıyallahü anh" halîfe iken, Yemende, Abdüllah bin Sebe' isminde bir yehûdî, eski kitâbları çok okumuşdu. Medîneye gelip, halîfenin yanında müslimân olup, halîfenin gözüne girmek istedi. Bu fikrle müslimân oldu. Fekat, halîfe buna hiç yüz vermedi. Bu her yerde hazret-i Osmânı kötüledi. Halîfeye, bu yehûdî dönmesi, her zemân seni kötülüyor, dediler. Halîfe, bunu Medîneden çıkardı. Bu da Mısra gidip, halîfeye karşı propagandaya başladı. Çok bilgili olduğundan, câhilleri etrâfına topladı. En çok söylediği şey, (Her

Peygamberin bir vezîri var idi. Bizim Peygamberimizin vezîri de Alîdir. Hilâfet, onun hakkı idi. Osmân onun elinden aldı.) sözleri idi. Fellahları kandırıp, Osmân "radıyallahü anh" kâfirdir, dediler. Mısr vâlîsi Abdüllah bin Sa'ddan, halîfeye şikâyetler yazdılar. Mısrdan dört bin kişi Medîneye geldi. Halîfenin beğenmedikleri hareketlerini kendisine bildirdiler. Halîfe her süâle cevâb verip, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ile haklı olduğunu isbât etdi. Bir sene sonra, Mısrdan dört bin ve Irâkdan dört bin kişi geldi. Medîne ehâlisi silâhlanıp, niçin geldiniz dediklerinde, hacca gidiyoruz dediler. Ehâli de, silâhını bırakdı. Gelenlerin maksadları hazret-i Osmânı hâl' etmek idi. Mısrlılar hazret-i Alîyi, Irâklılar hazret-i Talhayı halîfe yapmak istiyordu. Mısrlılar hazret-i Alîye gelip, (Seni halîfe yapacağız) dediler. Hazret-i Alî bunlara darılıp, (Peygamberimiz "aleyhisselâm" sizin yerleşdiğiniz yere gelip konacak askerin mel'ûn olduğunu haber verdi) buyurdu. O gece halîfe, hazret-i Alînin "radıyallahü anh" yanına gelip, bu askerleri geri döndür, dedi. Hazret-i Alî de pekî deyip, sabâhleyin askere nasîhat verdi. Asker geri dönmekde iken, hazret-i Alî halîfeye gelip, Mısr vâlîsini değişdir, onların istediğini ta'yîn eyle, dedi. Halîfe, Muhammed bin Ebî Bekri vâlî yapdı. Mısrlılar vâlî ile Mısra gitdi. Fekat yolda bir haberci üzerinde halîfenin mektûbunu buldular. Eski vâliye emr olup, gelenleri kabûl ediniz deniyordu. O zemân yazılar noktasız olduğundan, noktanın yerine göre, katl ediniz ma'nâsı da okunur. Mısrlılar böyle okuyup, kızdılar. Geri döndüler. Irâklıları da döndürdüler. Halîfenin evini sardılar.]

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin mevcûd dörtyüz kölesi [kulu] var idi ki, akçe ile almış idi. Hepsi harb âletleri ile kuşanıp, hazret-i Osmânın serâyını kuşatmışlardı. Hazret-i Osmân bütün kölelerini huzûruna çağırıp, buyurdu ki, her kim odasına varıp, silâhını bırakıp, kendi hâlinde oturursa, âzâd olsun. Benim hayr düâm onun ile olsun. Onlar da emre uyup, dağıldılar. Ondan sonra hazret-i Alîye "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" haber verdiler. Onbin kadar kimse hazret-i Osmânın katli için toplanıp gelmişlerdir, dediler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ayrılığı, imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerinin cân-ı azîzlerine bir mertebe kâr eylemiş idi ki, ne günleri gün yerine

ve ne geceleri gece yerine geçer idi. Geceleri ağlar idi. Mubârek ciğerini dağlardı. Hattâ Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra, Zülfikâr adlı kılıcını mubârek beline kuşanmadı. Ve Düldül adlı atına binmedi. Gece-gündüz Ravda-i Mutahharasında olurdu. Onun için kendileri gitmeyip, imâm-ı Haseni ve imâm-ı Hüseyni “radıyallahü teâlâ anhümâ” gönderdiler. Tenbîh eylediler ki, her kim ki hazret-i Osmânı kasd için gelir ise kılıcı vurun. Her kim olursa olsun, aman vermeyin. Bu iki şeyhzâde, bellerine kılıçlarını kuşanıp, hazret-i Osmânın kapısına vardılar. Bu şeyhzâdeleri gördükleri gibi, hiçbir fert kapıya gelmeğe cesâret edemedi. Kapıyı bırakıp, serây dıvârını deldiler. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Kur’ân-ı azîm ve Fürkân-ı kerîm okurlar idi. Okurken şehîd eylediler (El hükmülil vâhidil Kahhâr). (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn). Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” vefât etmeden evvel hazret-i imâm-ı Alîye haber verdiler. Acele ile kalkıp, hazret-i Osmânın yanına gitdi. İmâm-ı Hasen ve imâm-ı Hüseyni görüp, onları tekdîr edip, içeri hazret-i Osmânın yanına vardı. Mubârek hâtırını sordu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hâline şükr edip, dedi ki, yâ Alî! Bu benim başıma geleceğini beni bilmez mi zan edersin! Yoksa, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bana bildirmedi mi zan edersin. Yâ Alî! Lutf edip, benden ötürü bir kimseye zarar etmiyesin. Bu gece Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini rü’yâda gördüm. Bana buyurdu ki; **(Yâ Osmân! Bu gece bizim yanımızda iftâr edersin!)** Yâ Alî, on nesneyi sakladım. Mahrem hazîne gibi kimseye açmadım. O on nesneyi bu üslûb üzere takrîr buyurdular: Ben islâmın üçüncü halîfesi oldum. Fahr-il kevneyn ve Resûl-i sekâleyn Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin iki kerîme-i muhteremelerini almak, hiç kimseye müyesser olmamışdır. Bana müyesser oldu. Tegannî etmedim. Bütün ömrümde tegannî etmek istemedim. Tegannî edilen yere bile uğramadım. Îmâna geldikden sonra zinâ etmedim. Evvelden de zinâ etmemişdim. Îmâna geldikden sonra, hırsızlık etmedim. Evvelden de etmemişdim. Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile bî’at edip, mubârek eline elim yapışdıkdan sonra, sağ elimi av-

ret yerime uzatmadım. Bir Cum'a günü geçmedi ki, ben bir köle âzâd etmiş olmıyayım. Eğer hâzır köle bulunmaz ise, sonra bir köle alıp, getirip, âzâd ederdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin zemân-ı şerîflerinden beri benim başıma geleceği bilirdim. Lâkin kimseye açmazdım. Bu üslûb ve bu tertîb üzerine yedi mushaf-ı şerîf yazdırıp, bütün mu'minleri ihtilâf etmekden kurtarıp, herbirini bir iklîme [memlekete] göndermek bana müyesser oldu.

Yirmidördüncü Menâkıb: Emîr efendi buyurdular ki, hazret-i Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" mubârek hattı şerîfleri ile yazdığı mushaflardan üç dânesini gördüm. Birini Şâmda, birini Yemende ve birini Mısr İskenderiyyesinde. Ammâ, ba'zılarından nakl olunur ki, bu mushafların üçünde de meâl-i şerîfi **(... Onlara karşı sana Allahü teâlâ kâfidir, yeter..)** olan Bekara sûresi 137.ci âyet-i kerîmesinde şehîd etdikleri vakt, mubârek kanı damlamış. Lâkin ba'zılarından da rivâyet olunur ki, şu ânda kelâm-ı şerîflerin birisinde adı geçen âyet-i kerîmede mubârek kanı tâze, sanki henüz damlamışdır. Allahü teâlânın hikmeti, Emîr efendi huzûruna bir kaç def'a varıldı. Ammâ bu haberin sıhhatini sormak müyesser olmadı. Lâkin bu kadar kerâmeti, hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin yüce şânı için acâib değildir.

Yirmibeşinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, menâkıb-ı hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" bâbının haseninde rivâyet olunmuşdur. Semâme tebni Cezemîl Kuşeyrî dedi ki: Ben Yevmüddâra hâzır oldum. Yevmüddâr, hazret-i Osmânın katl olunduğu güne derler. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh", serâyını muhâsara edenlerin hâlini anladı. Onlara hitâb edip, buyurdular ki: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ve de islâma yemîn ederim ki, siz bilmez misiniz, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Medîneye geldi. Medîne-i Münevverede Rûme kuyusundan başka tatlı su yokdu. Buyurdular ki, (Rûme kuyusunu kim satın alır, kendi kovası ile müslimânların kovasını bir tutarsa, onun Rûme kuyusundaki kovasından Cennetdeki kovası hayrlı olur.) Kendi hâlis malımdan o kuyuyu satın aldım. Siz bugün o kuyunun suyunu içmekden beni men' edersiniz. Hattâ deryâ (deniz) suyu gibi tuzlu su içerim. Hep-

si dediler ki: (Evet öyledir). Rûme, bir kuyunun adıdır. Medîne-i Münevverenin altı mil mikdârı uzağında bir kuyudur. O kuyu küçük vâdi'dedir. Zîrâ, Medîne-i Münevverede iki vâdi' vardır. Büyük vâdi'de olan Azîze kuyusudur.

Şârih Gürânî "rahimehullah" İbni Abdülberden nakl etmişdir ki: Medîne-i Münevverede bir yehûdînin ağzı örülü bir kuyusu var idi. Suyu gâyet tatlı idi. Suyunu satardı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Rûme kuyusunu kim alır, kendi kovasını müslimânların kovası ile berâber tutarsa, Cennetdeki kovası bundan hayrlı olur.) Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" varıp, kuyuyu yehûdî ile pazarlık etdi. Yehûdî kuyunun temâmını satmakdan imtinâ etdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" da, yarısını aldı. Nöbet yolu ile, bir gün Osmânın "radıyallahü anh" olacak, bir gün yehûdînin olacakdı. Hazret-i Osmân nöbetini sebîl ve sadaka etdi. Yehûdî ücret ile satardı. Müslimânlar da hazret-i Osmânın nöbeti geldikde, iki günlük su alırlardı. Yehûdînin nöbetinde aslâ uğramazlar idi. Yehûdînin pazarı kesâda uğrayınca, diğer yarısını da satmak istedi. Diğer yarısını da Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri ondan satın aldı. Evvelki yarısını yehûdîden oniki bin dirheme almışdı. Diğer yarısını da sekiz bin dirheme aldı. Temâmını sebîl etdi.

Yine hazret-i Osmân muhâsara edenlere hitâb edip, buyurdu ki, Allahü teâlâ hazretlerine ve islâma yemîn ederim ki, siz bilmez misiniz. Mescid dar geliyordu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (Falanın yerini kim satın alıp, Mescide katarsa, o yerden dahâ iyisine Cennetde kavuşur.) O yeri has malım ile satın aldım ve Mescide ilhâk etdim [katdım]. Siz bu gün beni o mescidde iki rek'at nemâz kılmakdan men' ediyorsunuz. Dediler, evet öyledir. O yine buyurdu ki, yemîn ederim Allahü tebâreke ve teâlâya ve islâma ki, Tebûk gazâsında, islâm askerini kendi malımdan techîz etdiğimi bilmiyor musunuz? Dediler; evet, biliyoruz! Yine buyurdu ki, yemîn ederim Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ve islâma ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Mekke-i Mükerremeden Sebîr adlı dağa çıkdılar. Ebû Bekr ve Ömer ve ben de berâber çıkdım. Dağ harekete geldi. Hattâ taşları döküldü.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek ayağı ile dağa vurup, buyurdular ki, (Sâkin ol yâ Sebîr! Senin üzerinde bir Nebî ve bir Sıddîk ve iki şehîd vardır.) Bunu bilmez misiniz. Dediler, evet, biliyoruz! Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” dediler ki, (Allahü ekber! Kâ’benin Rabbine yemîn ederim ki, ben şehîdim.) Allahü ekber sözünü, hayretde olan kimse hasmını ilzâm ve ona tepki şeklinde söyler. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” o vakt, hasmlarını izhâr edip, kendisinin hak üzere olup, hasmlarının bâtıl üzerine olduğunu, onlar kendi dilleri ile ikrâr etdiler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Sebîr dağı üzerinde iki şehîd buyurduklarının birisi hazret-i Ömer, birisi hazret-i Osmândır “radıyallahü teâlâ anhümâ”. Yine hasmlara hitâb edip, dedi, Kâ’benin Rabbi hakkı için siz şâhid olunuz ki, muhakkak ben şehîdim. Üç def’a böyle buyurdular:

(Mesâbîh-i şerîf)den yine o bâbda nakl olunmuşdur: Süheyl der ki, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” dâr gününde bana dedi ki, muhakkak Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri benden ahd aldı. Ben o ahd üzerine sabr ediciyim. Ya’nî bana vasıyyet buyurdular ki, sabr edeyim. Mukâtele etmiyeyim.

Yirmialtıncı Menâkıb: Adî bin Hâtem “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir: Hazret-i Osmân “radıyallahü anh” hazretlerinin şehîd olduğu gün bir nidâ işitdim. (Yâ Osmân bin Affân! Râhatlık ve se’âdet ile, Rabbini gadabsız bulman ile, gufrân ve rıdvân ile müjdeliyorum.) Etrâfıma bakdım. Bir kimse görmedim. **(Şevâhid-ün nübüvveden)** alınmışdır.

Yirmiyedinci Menâkıb: Yine adı geçen kitâbdan terceme olundu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” şehâdet şerbetini içdi. Üç gün mubârek cenâzesi durup, defn olunmadı. Üç günden sonra, hâtıfdan (gaybdan) bir ses geldi ki, (Osmânın cenâzesini defn edin. Nemâzını kılınız ki, muhakkak Hak Sübhânehü ve teâlâ ve tekaddes hazretleri ona salevât eyledi, ya’nî rahmet eyledi,) diyordu.

Yirmisekizinci Menâkıb: Hazret-i Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” üç günden sonra, Bakî’ tarafına defn olun-

mağa giderken, arkalarından bir büyük bulut hâsıl oldu. Cenâze-i şerîf ile gidenlerin yüreklerine korku düşüp, az kaldı ki, cenâzeyi bırakıp, gideceklerdi. O bulutun içinden bir ses, (korkmayınız, meyyiti bırakıp gitmeyiniz ki, biz de bu mubârek meyyitin nemâzını kılmağa geldik,) diyordu. Meğer onlar melekler imiş. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" nemâzını kılıp, vücûd-ı şerîflerini ziyâret etmek için gelmişler. Bu da **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehîdlik rütbesine nâil oldukdan sonra, Fahr-ül kevneyn ve Resûl-üs sekaleyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin Mescid-i şerîflerinin üzerinde, üç gün üç gece cinnîler gelip, ağlayıp, feryâd ve figân eylediler. Cümle halk bunların feryâd ve figânlarını işitdiler. Bu da hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" büyüklüğüne işâretdir. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olundu.

Otuzuncu Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehâdet mertebesine kavuşup, âhırete sefer etdikden sonra, Medîne-i münevverede halîfelerin oturması vâki' olmamışdır. Allahü teâlânın rızâ-ı şerîfleri olmamışdır. Zîrâ hazret-i imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh" halîfe olunca, rey'i şerîfleri öyle oldu ki, Kûfe şehrine yerleşdiler. Hazret-i Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" Medîne-i münevvereden Kûfe şehrine varıp, orada yerleşmeleri, onun, Resûlullahın huzûrunda izzeti ve kadri olmadığı şekliyle kıyâs etmemelidir. Hâşâ öyle değildir. Nihâyet ezelde böyle mukadder olmuş ki, hazret-i imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh" Hak sübhânehü ve teâlânın nusret ve inâyeti ile, Kûfe şehrine varıp, etrâfındaki memleketleri feth edip, oraları koruması ezelde takdîr olunmuşdur.

Otuzbirinci Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" bir büyük kerâmeti de şudur. Hazret-i Osmânın şehâdetine gelinceye kadar bu ümmet arasında fitne yok idi. Hazret-i Osmân şehîd oldu. Dünyâ fitne ile doldu. Fitnenin sonu Deccâl ile hitâm [son] bulsa gerekdir. Hazret-i Osmânın şehâdetinden bir kimsenin gönlüne bir zerre kadar sürûr gelse, eğer o kimse Deccâla yetişirse, ona tâbi' olup, kâfir olmasından korkulur. Eğer Deccâla yetişmezse, kıyâmet günü haşr oldukda, Deccâl

ile haşr olmakdan korkulur. Neûzü billâhi teâlâ. Allahü teâlâ hazretleri, müslimânları, Sahâbe-i kirâma zerre mikdârı kalblerinde kin ve düşmanlık olmakdan ve husûsî ile hulefâ-i râşidîn hazretleri hakkındaki düşmanlıkdan hıfz eylesin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în"!

Otuzikinci Menâkıb: (Şevâhid-ün nübüvve)de diyor ki: İbni Sa'îd-ül Gaffârî derler bir kimse var idi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehâdet şerbetini içdikden sonra, se'âdethânelerine girdi. Orada Sultân-ı kâinâtdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kalmış bir asâ var idi. Onu alıp, dizine dayayıp, kırmak istedi. Orada hâzır olanlar, çağırışıp, sakın ola ki, bu mubârek asâyı kırma, zîrâ, Fahr-i âlem hazretlerinden kalmışdır, dediler. O da asâyı kırmadı. Lâkin küstâhlık edip, hazret-i Osmânın harem-i hâslarına [evine] girip, o mubârek asâyı kırmak kasd etdiği için, o kimsenin ayağına bir hastalık zuhûr edip, günden güne artdı. Senesine varmadı, öldü. Hak Sübhânehü ve teâlâ gayûrdur [gayretlidir]. Dostlarına ihânet edenlerin dünyâda olsun, âhıretde olsun, haklarından gelir.

Otuzüçüncü Menâkıb: Büyüklerden birisi rivâyet eder. Kâ'be-i şerîfi tavâf ederken bir a'mâ gördüm. Hem tavâf ediyor ve hem de, (Yâ Rab! Bilirim ki, günâhım afv olunmaz!) diyordu. Ben de ona, böyle bir yerde, böyle söz söylenir mi, dedim. O da dedi ki: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehîd olunmazdan evvel bir arkadaşım ile, hazret-i Osmân şehîd oldukdan sonra, yüzüne bir tokat vuralım diye yemîn etdik. Şehâdet şerbetini içdi. Ben ve arkadaşım hazret-i Osmânın yanına vardık. Gördük, mubârek başı hâtununun yanında, örtülmüş durur. Arkadaşım hâtununa dedi ki, aç yüzünü, Onun yüzüne tokat vurmağa ahd eyledik. Hâtunu dedi ki, Allahü teâlâ hazretlerinden korkmaz mısınız. Peygamber "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sohbetini anmaz mısınız. Hazret-i Peygamberin iki muhterem kerîmesini aldığını fikr etmez misiniz. Ben hicâb edip, geri döndüm. Arkadaşım orada kalıp, vardı, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" mubârek başını açıp, nûra gark olmuş yatarken, mubârek gül yanağına, kuruyacak bir eliyle tokat vurdu. Hazret-i Osmânın hâtunu, elle-

riniz kurusun ve gözleriniz kör olsun dediği gibi, o ânda, kapıdan dışarı çıkamadan gözlerimiz kör oldu. Ve ellerimiz kurudu. Hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” menâkıb-ı şerîfine nihâyet yokdur. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Hazret-i Zeydden rivâyet olunur ki, hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” katline kasd edenlerin temâmı az zemânda cünûna mübtelâ olup [aklını kaçırıp], helâk oldular. Abdüllah bin Mubârek “rahmetullahi teâlâ aleyh” bu haberi işitdiği zemân (Delilik onlar için azdır) buyurmuşdur.

Otuzdördüncü Menâkıb: Bir gün bir kervân Mekke-i Mükerremeye ticârete giderken, Medîne-i Münevvereye uğradı. Allahü teâlânın hikmeti, kervân halkı hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” kabrinin yanında mola verdiler. Kervân halkı birbiri ile, bu gece hazret-i Osmânı ziyâret etmek için müşâvere etdiler. Ertesi günü Sultân-ı kâinât “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini de ziyâret edeceklerdi. Bütün kervân halkı, hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” kabrini ziyâret için abdest aldı. Meğer içlerinde bir râfizî varmış. Lâkin onu bilmezlerdi. Buna da teklîf eylediler. Bin dürlü behâne bulup, ziyârete gitmedi. Çadırlardan kervân halkı gitdikden sonra, bir büyük arslan geldi. O râfizîyi başından kavradı. Yir iken, kervân halkı ziyâretinden döndüler. Çadırlarına gelip, gördüler ki, bir büyük arslan, arkadaşlarının başını kemirir. Aslan bunları görünce, râfizînin murdâr leşini çadırdan dışarı çıkarıp, fasîh lisân ile, kervân halkına dedi ki, hazret-i Osmânı sevmiyenin sonu budur. Murdâr leşi dağa doğru sürüye sürüye alıp gitdi.

Otuzbeşinci Menâkıb: Hazret-i Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Hazret-i Osmânı “radıyallahü teâlâ anh” katl edenler pişmân olup, mescidde pişmânlıklarını anlatırken, semâ [gök] yüzünden bir şahs zuhûr etdi. Elini uzatıp, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin hücre-i şerîfesinden bir mushaf çıkarıp, bu sözü söylediğini gördüm. (Muhammed aleyhisselâm, dîninde ayrılık çıkaran ve böylece fırkalara ayrılmağa sebeb olan kimselerden uzakdır. Böyle olduğunu bilmiyor musunuz.)

Şehîd olduklarında sekseniki yaşında idi. Bakî'de defn olunup, rahmet-i rahmâna kavuşdu "radıyallahü teâlâ anh". Allahü teâlâ haşra ve kıyâmete kadar ondan râzı olsun! Ma'lûm ola ki, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" fazîletlerinden bu zikr olunan, deryâdan katre ve güneşden zerre mesâbesindedir. Dahâ geniş ma'lûmât edinmek isteyen dahâ önce zikr olunan o iki kitâba mürâce'at etsin. "Sallallahü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecma'în."

Otuzaltıncı Menâkıb: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şânları ve şerefleri için nâzil olan âyet-i kerîmeler:

1– İslâm dîni yayılmağa başlayınca, her tarafdan arablar Medîne-i münevvereye gelmeğe başladılar. Mescid-i şerîf dar olduğu için, gelenler yer bulamadığından sahrâda çadır kurup, oturdular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Her kim bu bizim mescidimizi, bir zrâ' dahî büyültürse, Cennet onun içindir.)** Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, yâ Resûlallah! Benim malım ve mülküm sana fedâdır. Ben kemter kulun [kölen] genişleteyim, dedi. Sonra kırk zrâ' genişletdi. Allahü teâlâ hazretleri, meâl-i şerîfi; **(Allahü teâlânın mescidlerini, ancak Allaha ve âhıret gününe inanan, nemâz kılan, zekât veren ve yalnız Allahü teâlâdan korkan kimseler ta'mîr eder. Bu vasfdaki kimselere Cennete götürecek amelleri yapmak lâzım olur)** olan Tevbe sûresi onsekizinci âyet-i kerîmesini gönderdi.

2– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, müslimânlara, birbirinizle ittifâk edip, mallarınızın bir mikdârını vâcib ve bir mikdârını tetavvu' olarak Allah yolunda harc edin, buyurmuşdu. Onlara, ittifâklarının netîcesinin bereketinin nasıl olacağını ve onun sevâbının haddi [mikdârı] ne kadar olacağını beyân buyurmuş, meâl-i şerîfi, **(Müslimânlardan mallarını cihâd veyâ dahâ başka hayrlı işler gibi, Allahü teâlânın gösterdiği yolda sarf etmeleri, bir dâneyi tarlaya ekip, bundan yedi başak ve her bir başakdan yüz dâne almağa benzer. Allahü teâlâ dilediği kimselere bu kat kat artdırmağı veyâ dahâ fazlasını kulun malını dağıtmasındaki ihlâsı nisbetinde, sevâbını on, yetmiş, yediyüz veyâ dahâ fazla katları kadar artdırır. Allahü teâlâ vasi'dir. Alîmdir. Allah yolunda mal sarf edenler, sarf etdiklerinde men' ve**

ezâ etmiyenler, Rablarının yanında büyük sevâblara kavuşurlar. Onlar için, âhıretde korku ve dünyâ işlerinde üzüntü yokdur.) olan, Bekara sûresi 261, 262.ci âyet-i kerîmeleri ile bildirmişdir.

Minnet, ni'meti yâd etmekdir. Söylemek ve saymak yolu ile başa kakmak, o ni'metin sevâbını kesmeğe sebeb olur. Bunun azı odur ki, bir kimseye in'âm ve ihsân eder. Sonra onu o kimsenin istemediği yerde yâd eder. Veyâ onun akebinde bir söz söyler ki, o kimseye hoş gelmez. Veyâ nice kerre sana in'âm etdim, hiç şükrünü etmedin diye söyler. Bir kimseye hiçbir şeyi vermemek, ona birşey verip de, sonra minnet etmekle rencîde etmekden iyidir. Zeyd bin İslâm der ki: Babam bana dedi ki, (bir kimseye bir şey verdiğin zemân, böyle bilesin ki, ona senin selâmından bir nesne gönlüne gelir. Selâmı ondan geri tut. Tâ ki, o ni'met halâs kalsın.) Ebû Esâmenin yanına bir kadın geldi ve dedi ki, hakîkat üzere gazâ eden bir mertden bana haber ver ki, bir okum vardı, ona vereyim. Ebû Esâme dedi: Allahü teâlâ bulunduğun cem'iyyetde seni mubârek etsin ki, onları; dahâ vermezden evvel rencîde etdin. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, kulları üzerine, iyilik edip, başa kakmayı, verdiği ni'meti verdiğini söylemeği harâm etmişdir. Ni'meti yâd ederken başa kakmamalı, karşısındakine mağrûr olmamalıdır. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri kullara ni'met verir ve onlara minnet eder. Allahü tebâreke ve teâlânın minneti yâd etdirmek ni'meti olur. Böylece o kimse, birşey verince mağrûr olmamalıdır.

Meâl-i şerîfi, **(Mallarını cihâd ve hayr işlerinde Allah için harcayanlar...)** olan Bekara sûresinin 262.ci âyet-i kerîmesi Osmân bin Affân, Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinin şân-ı şerîfleri için nâzil olmuşdur. Abdürrahmân bin Avf, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerine, dört bin dirhem ile geldiler. Dedi ki, yâ Resûlallah! Yanımda sekiz bin dirhem var idi. Dört bin dirhemini ıyâlime nafaka için alıkoydum. Dört bin dirhemini getirdim. Allahü teâlâ hazretlerine karz-ı hasen [ödünç] verdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Allahü tebâreke ve teâlâ verdiğine ve hem de ıyâlin için alakoyduğuna be-

reket versin. Fekat Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Tebûk gazâsında buyurdular ki, techîzatı olmıyan herkesin techîzatını almak benim üzerime olsun. Bin deve yükü ile gâzîlerin techîzâtına sarf etdi. Allahü teâlâ bu âyet-i kerîmeyi onların şânları için gönderdi. Abdürrahmân bin Sümre “radıyallahü teâlâ anh” der ki: Osmân “radıyallahü teâlâ anh” bin kırmızı altın getirdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kucağına dökdü. Dahâ önce de beyân olunmuşdur. Hazret-i Habîb-i ekrem mubârek eli ile o altınları döndürüp, buyurdular ki, (Affân oğluna, bugünden sonra her ne ederse, ziyân etmez!) Ebû Sa’îd-i Hudrî “radıyallahü teâlâ anh” der ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini gördüm. Mubârek ellerini kaldırmış, Osmâna şöyle düâ buyururdu: **(Yâ Rabbî! Ben Osmândan râzıyım. Sen de râzı ol!)** Böylece, sabâh oluncaya kadar düâ buyurdular.

3– Aşağıdaki âyet-i kerîmenin iniş sebebi şudur: Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” gündüz oruc tutardı. Gece nemâz kılardı. Her gece iki rek’at nemâz kılardı. Bir rek’atinde Kur’ân-ı azîm-üş-şânın temâmını okurdu. Bir rek’atinde bin (Kul hüvallahü ehad) sûre-i şerîfesini okurdu. Hak sübhânehü ve teâlâ bu âyet-i kerîmeyi irsâl buyurdu. **(Bütün gece secde edip ve ayakda durup, devâmlı ibâdet ve itâ’at eden ile isyân eden bir olur mu. O âhıret azâbından korkar. Rabbinin rahmetini ümîd eder. Ey Resûlüm, de ki, hiç bilen ile bilmiyen bir olur mu. Nitekim devâmlı itâ’at eden ile isyân eden de bir değildir. Bildirdiklerimize ancak akl sâhibleri kıymet verir.)** [Zümer sûresi dokuzuncu âyet-i kerîmesi meâli.] Bu âyet-i kerîme, Ammâr bin Yâser “radıyallahü teâlâ anh” şânı ve Huzeyfe tebni Mugîre el Mahzûmî şânı içindir. Müfessîrlerin çoğunun kavlince; Osmân ibni Affân “radıyallahü teâlâ anh” şânı için nâzil olmuşdur.

4– Bu âyet-i kerîmenin nâzil olmasına sebeb o idi ki, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hayrât etmekde, nemâzda ve orucda ve mal vermekde devâmlı idi. Allahü teâlâ hazretleri, onun yüksek şânı için, meâl-i şerîfi, **(Şübhesiz ki, kendilerine bizden se’âdet îcâb etmiş olanlar, işte bunlar Cehennemden uzaklaşdırılmışlardır. Cehennemden uzaklaşdırılan O Cennetlikler, Cehenne-**

min hışıltısını bile duymazlar. Bunlar canlarının istediği şeyler içinde ebedî olarak kalıcıdırlar. O en büyük korku (sûra üfürülüş ânı) **bunları mahzûn etmiyecek, kendilerini melekler şöyle karşılayacaklar: İşte bu size dünyâda va'd edilen mutlu gündür!)** olan Enbiyâ sûresi 101, 102 ve 103.cü âyet-i kerîmelerini gönderdi. Bir rivâyetde gelmişdir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bu âyet-i kerîmeyi okudular. Sonra buyurdular ki, ben onlardanım. Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Talha ve Zübeyr ve Sa'îd ve Abdürrahmân "radıyallahü anhüm" da onlardandır. Âlimlerin çoğu, bu âyet-i kerîme, Osmân bin Affân hakkında nâzil olmuşdur, dediler.

5– Diğer âyet-i kerîmede Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurdu ki: **(Sâlih mü'min olanlar, Allahü teâlânın harâm etmediği şeyleri yimelerinde zarar yokdur. Ancak harâmlardan sakınmaları, îmânlı olmaları ve amel-i sâlih işlemeleri lâzımdır. Bundan sonra, kendilerine harâm olan şeylerden sakınır, harâm olduklarına inanırlar. Ve dahâ sonra bütün günâhlardan devâmlı sûretle sakınır, güzel amelleri araşdırıp, onları yaparlarsa, muhsin olurlar. Allahü teâlâ, muhsinleri, ihsân edenleri sever.)** [Mâide sûresi 93.cü âyet-i kerîme meâli.] Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurur ki: Bu âyet-i kerîme, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hakkında gelmişdir.

Otuzyedinci Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü anh" üstünlükleri hakkında bildirilen hadîs-i şerîfler ve haberler hakkındadır:

1– İsnâd ile Ebû Karfesadan "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunmuşdur. Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" meclis-i şerîflerinde bir cemâ'at oturmuşlardı. Ben de onların içinde bir zemân oturdum. Sonra, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" meclis-i şerîflerine dâhil oldular. Bir köşede oturdular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: (Yâ Osmân! Bana yakın ol.) Biraz yaklaşdılar. Yine buyurdu ki: (Bana yakın ol!). O mertebe yakın oldu ki, Osmân "radıyallahü anh" hazretlerinin dizi, Habîbullah hazretlerinin mubârek dizine ulaşdı. Osmânın yakasının bağı açık göründü. Mubârek eli ile yakasını bağladı. Ve yüzüne bakdı. Mubârek

gözleri yaş ile doldu. Sonra buyurdu, **(Yâ Osmân! Önünde büyük iş olacağını bil! Sen kıyâmet gününde benim havzıma erişenlerin evveli olursun! Senin damarlarından kan revân olur. Rengi kan rengi olur. Kokusu misk kokusu olur. Ben ki, Resûlüm!** [Sana] **Sübhânallah! Sana bunu kim etdi, derim. Sen, falan ve falan etdi, dersin. Orada bir nidâ edici, Arşdan nidâ eder ki, biliniz ki, Osmân bin Affân, pâdişâh ve emîr, dehr** [dünyâ] **sürülmüş üzerine. Sonra, senin ile Allahü teâlâ ve tekaddes arasındaki perde kalkar. Sana Allahü teâlâ tecellî edip, buyurur! Yâ Osmân! Seni öldürenler hakkında ne düşünürsün. Sen dersin ki, yâ Rab! Eğer Sen onları azarlar isen** [cezâlandırır isen]**, ben de azarlarım. Eğer Sen onları afv edersen, ben de afv ederim.)**

2– Câbir "radıyallahü teâlâ anh" der ki, biz muhâcirlerden bir cemâ'at, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerinde oturmuş idik. Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Alî ve Talha ve Zübeyr ve Abdürrahmân bin Avf ve Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anhüm" onların arasında idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Sizden herkes, kendi dost ve yârinin yanına varsın!) Onlar da öyle yapdılar. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Osmânın yanına vardı ve onu kenârına aldı. Yüzünü öpdü ve buyurdu ki: **(Yâ Osmân! Sen benim dünyâda ve âhıretde dostumsun!)**

3– Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Osmân bin Affâna "radıyallahü anh" buyurdular ki: (Ben Ümmü Gülsümü, Allahü teâlâ tarafından vahy gelerek sana verdim.)

4– Ebû İmâmet-el Bahilî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: **(Ricâlin** [bir kişinin] **şefâ'ati ile benim ümmetimden Rebî'a ve Mudar kabîleleri mikdârı Cennete girer.)** Rivâyet ederler ki, o mert hazret-i Osmân bin Affândır "radıyallahü teâlâ anh".

5– Mugîre bin Şûbe' rivâyeti ile gelmişdir. Mugîre tebni Şûbe "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: Müşrikler Huneyn gazâsı günü hezîmete uğradılar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve

sellem” bir adama buyurduğunu işitdim: (Ey Allahın düşmanı. Allahü tebâreke ve teâlâ sana buğz eder!) Mugîre der ki, yâ Resûlallah! Bu o kişidir ki, Kureyşe buğz eder. Buyurdu ki, (Evet, Osmân bin Affâna buğz eder!)

6– Şeddâd bin Evs “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu ki: (Ben eshâbım arasında oturmuşdum ki, Cebrâîl aleyhisselâm benim önüme geldi. Beni sağ kanadı üzerine aldı. Cennet-i Adna iletdi. Cennet-i Adnda gezerken, bir elma elime geldi. Ben o elmaya bakıp, te’accüb ederken, nâgah, o elma şak olup, iki bölük oldu. Arasından bir hûrî dışarı geldi. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine tesbîh etdi. Öyle tesbîh etdi ki, evvelden âhıre kimse öyle tesbîh etmemişdir. Ben dedim; Sen kimsin. Dedi, ben hûrî’aynım. Allahü tebâreke ve teâlâ beni arşın nûrundan halk etmişdir. Ben dedim, kimin içinsin. Dedi, imâm-ı mazlûm Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” içinim.)

7– Zehrî rivâyeti ile, Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” bildiriyor. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir gece kalkıp, gidiyordu. Hazret-i Osmân da ileride gidiyordu. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki: Yâ Resûlallah! Bu kimdir ki, bu sâatde senin önünden gitdi. Buyurdular ki, (Osmân bin Affândır). Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bu Ebû Amrdır, ya’nî Osmândır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular, (Evet yâ Cebrâîl. Siz Osmânı gökde de tanır mısınız!) Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki: Yâ Resûlallah! O Allahü tebâreke ve teâlâ hakkı için ki, seni halka hak Nebî gönderdi. Güneşin yer yüzünü aydınlatdığı gibi, Osmân gökleri aydınlatır.

8– Abdürrahmân bin Ebî Leylâ rivâyet eder. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Kanbere buyurdu ki, var mescidde yüksek ses ile seslen. Hazret-i Osmânı seven kimse var mıdır. Kanber varıp nidâ etdikde, bir kişi kalkıp dedi ki, ben hazret-i Osmânı severim. Kanber dedi ki, gel, emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” seni çağırır. O kişi kalkıp, emîr-ül mü’minîn Alînin huzûruna geldi. Emîr-ül mü’minîn buyurdu ki, Osmânı sever misin. Dedi ki, yâ Emîr-el mü’minîn, Allahü tebâreke ve

teâlâ hazretlerinin izzet ve azameti hakkı için, ben hazret-i Osmânı kendi cânımdan dahâ çok severim. Bir vakt Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna varmışdım. Dedim ki, yâ Resûlallah! Bana birşey ver ki, bir hanım almışım, hiçbir nesne yokdur ki, onun mehrini vereyim. Resûlullah hazretleri, bana bir vekiyye altın verdiler. Bir vekiyye kırk dirhem kıymetinde altın idi. Ebû Bekr de bir vekiyye verdi. Ömer de bir vekiyye verdi. Osman iki vekiyye verdi. Yâ Osmân, Resûlullah ve Ebû Bekr ve Ömer bir vekiyye verdiler. Sen niçin iki vekiyye verdin, dedim. Hazret-i Osmân dedi ki, bir vekiyye kendimden ötürü, bir vekiyye, Alî bin Ebû Tâlibden ötürü verdim ki, o vakt onun hâzır bir nesnesi yokdu ki, sana versin. Ondan sonra dedim ki, yâ Resûlallah! Bu malın bereketi olması için, bana düâ et. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: (Bu malın bereketi nasıl olmaz ki, bunu sana Peygamber ve Sıddîk ve iki şehîd verdi.) Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bunu işitdiği zemân çok sevindi ve buyurdu ki, (doğru söyledin) “radıyallahü teâlâ anh”.

9– Sa’d bin İbrâhîm rivâyet eder. Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrlarında oturmuşdu. Hasen ve Hüseyn “radıyallahü anhümâ” hazretleri geldiler. Server-i âlem onları gördü. Buyurdu ki: (Yâ Alî! Bu ikisi, ya’nî Hasen ve Hüseyn, Cennet gençlerinin büyükleridir [üstünleridir]. Onların babaları onlardan yüksekdir. Osmân bin Affân, İbrâhîm Halîl-ür-rahmân aleyhisselâma benzer.)

10– Doğru haber ile gelmişdir. Muhârık bin Semâme, kız kardeşi Ümmü Gülsüme söyledi ki, mü’minlerin anası Âişenin “radıyallahü teâlâ anhâ” huzûr-ı şerîflerine var. Benden selâm söyle. Ümmü Gülsüm der ki, hazret-i Âişe-i Sıddîkanın huzûruna vardım. Dedim ki: Senin oğullarından birisi sana selâm eder. Buyurdu ki: Allahü tebâreke ve teâlânın selâmı ve rahmeti onun üzerine olsun. Ben dedim: Cenâbınızdan ricâ ederim ki, hazret-i Osmân bin Affân hakkında, bir hadîs-i şerîf nakl buyurunuz ki, onu şehîd etdikleri vakt, herkes bir söz söylediler. Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdu ki: Ben şehâdet ederim ki, bir soğuk gecede, Osmân bin Affânı, bu ev içinde,

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile gördüm. Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâm vahy getirdi. Vahy gelince, Resûlullah üzerine bir ağırlık inerdi. Nitekim, Hak Sübhânehü ve teâlâ haber verir. (Biz senin üzerine vahy ederiz. Ya’nî Kur’ân ki o, her ne kadar dil üzerinde hafîf ise de azametde ağırdır.) Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek elini Osmânın arkasına vurup, buyurdu ki, **(Bu makâm kime müyesser olur. Allahü teâlâ hazretleri bu makâmı Peygamberlerinden başka hiç kimseye vermemişdir. Ancak, o kimseye vermişdir ki, fazlaca ikrâm edendir. Her kim ki, Osmâna yaramazlık söyler ise, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin la’neti onun üzerine olsun.)**

11– Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Hazret-i Lût aleyhisselâmdan sonra, hanımı ile, Allahü teâlâ yolunda ilk hicret eden Osmân bin Affândır “radıyallahü teâlâ anh”. Allahü teâlâ bilir ki, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, Mekkeden Medîneye, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûruna hicreti yalnız yapmışlardır. Hazret-i Osmân, ehli ve ıyâli ile berâber hicret etmişdir.

12– Yûsüf bin Abdüllah bin Selâm rivâyet eder: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, (Ben; Allahü tebâreke ve teâlâ huzûrunda, Osmânın düşmânlarının hasmıyım) buyurmuşdur.

13– Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîflerinde buyurmuşlardır ki, (Biz Osmân bin Affânı, Allahü teâlâ katında halîl ve kerîm olan babamız İbrâhîm aleyhisselâma benzetiyoruz.)

14– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Osmân benim ümmetimin en hayâlısı ve en çok ikrâm edenidir.)**

15– Kelîb bin Velîd, İbni Melbekeden rivâyet eder. Abdüllah ibni Ömerin “radıyallahü teâlâ anhümâ” huzûruna bir adam geldi ve sordu: Osmân ibni Affân “radıyallahü teâlâ anh”

Bedr gazâsına hâzır oldu mu? Abdüllah hazretleri buyurdu ki, hâyır olmadı. Bî'at-ı Rıdvâna hâzır oldu mu. Buyurdu ki: Hâyır olmadı. İki asker birbirine mülâki oldukları günde, yüz döndürdü mü? [Uhud günü, dağılanlar arasında değil mi idi.] Buyurdu ki, evet! O kişi kalkdı gitdi. Dediler, bu kişi sizden ba'zı şeyler sordu. Cevâbınızdan anladı ki, siz Osmânı zem etdiniz [kötülediniz]. Buyurdular ki, acele o adamı geri döndürün. Çağırdılar, geri döndü. Buyurdular ki, benden süâl etdiğin sözleri anladın mı. O şahs dedi ki, evet. Senden süâl etdim. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" Bedr gazâsına hâzır oldu mu. Sen dedin, yok. Süâl etdim ki, bî'at-ı rıdvâna hâzır oldu mu. Sen dedin, yok. Süâl etdim ki, Uhudda dağılanlar arasında mı idi. Sen dedin, evet. Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Bedr gazâsına hazret-i Osmân hâzır olmadı, ammâ, Allahü teâlânın ve Resûlünün hâcetinde [işinde] idi. Hazret-i Resûlullah Osmânın nasîbini o gazâda ayırdı. Ondan gayri hâzır olmıyanlara nasîb vermediler [hisse ayırmadılar]. Bî'at-ı Rıdvânda da, Osmân ona hâzır olmadı. Resûlullah hazretleri Osmânı, Mekke-i Mükerremeye elçi göndermiş idi. Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" bî'at etdiler. Resûlullah hazretleri kendi mubârek elinin birisini diğerine tutup, buyurdu ki, bu Osmânın eli olsun. Resûl-i ekremin mubârek eli, Osmânın elinden üstündür. Allahü Sübhânehü ve teâlâ, kelâm-ı kadîminde haber vermişdir. **(Uhud gazâsında iki asker karşılaşdığı zemân, arka çevirip dönenleri şeytân igfâl etdi [yanıltdı]. Allahü teâlâ onları afv etdi. Allahü teâlâ günâhları afv edici ve cezâyı gecikdiricidir.)** [Âl-i İmrân sûresi 155.ci âyet-i kerîmesi meâli.] Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o şahsa buyurdu ki: Sakın ola ki, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hakkında kötü düşünmiyesin. Buna gayret et!

16– Abdüllah bin Mubârek, Ebû Mus'abdan, o da Yezîd bin Ebî Lehebden rivâyet etmişdir. Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" ile kavga edenlerin cümlesi dîvâne [deli] oldular. Abdüllah bin Mubârek der ki, onların Cehennemde tadacakları azâb yanında delilikleri azdır.

17– Ebû Sa'îd-i Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder:

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Ey Allahım! Muhakkak ki Osmân, rızânı taleb eder. Sen de fadl ve keremin ile Osmândan râzı ol!)

18– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyeti ile gelmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular: (Ey Allahım! Osmâna, kıyâmet gününün şiddetinden râhatlık ve kurtuluş ver. Çünki, o bizi nice sıkıntılı günlerimizde râhata kavuşdurdu.)

19– Emîr-ül mü’minîn Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hakkında rivâyet olunur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (Eğer kırk kızım olsa idi, cümlesini birbiri ardınca, hiçbiri kalmayıncaya kadar Osmâna verirdim.)

20– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Muhakkak istedim ki, Eshâbımdan dört kimseyi âleme göndereyim ki, halka Kur’ân-ı azîm-üş-şânı ta’lîm etsinler. Bizden önce de Îsâ bin Meryem aleyhimüsselâm havârîlerini halka göndermişdi.) Osmân bin Affânı, Abdüllah bin Mes’ûdu ve Mu’âz bin Cebeli ve Ubeyy bin Kâ’bı “radıyallahü teâlâ anhüm” gönderdiler.

21– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, buyurdular ki: **(Ümmetimden büyük günâh işleyip, Cehenneme gitmesi îcâb eden yetmiş bin kimseye Osmân şefâ’at eder. Allahü teâlâ onları Cennete gönderir.)**

Otuzsekizinci Menâkıb: Kıymetli kitâblarda haber verilmişdir. Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki: Birgün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kerîmeleri ve hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” zevcesi olan Rukayyenin “radıyallahü anhâ” huzûrlarına vardım. Elinde bir tarak tutuyordu. Buyurdu ki, kıymetli babam Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri şimdi yanımdan gitdi. Bu tarak ile mubârek saçını ve sakalını taradım. Bana buyurdular ki, (Yâ Rukayye! Ebû Abdüllah Osmân bin Affânı nasıl buldun!). Ben dedim ki: (Hayr ile gördüm. İyilik ile gördüm!) Babam buyurdu ki: (Cümle Eshâbım arasında ah-

lâkı bana en çok benziyen odur. Osmâna hurmetde kusûr etme!)

Otuzdokuzuncu Menâkıb: Zübeyr bin Harrâş rivâyet eyler. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”; kızı Hafsayı “radıyallahü anhâ” hazret-i Osmâna “radıyallahü anh” nikâhlamak istedi. Hazret-i Osmân özr beyân eyledi. Hazret-i Ömer üzüldü. Bu haber Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine erişdi. Hazret-i Ömere buyurdular ki: (Yâ Ömer! Kızını Osmândan dahâ iyisi alacak. Ve Osmân Hafsadan iyisini zevce edinecek. Sen kızını bana nikâh et! Ben de kızımı Osmâna nikâh edeyim!) [Hafsa “radıyallahü teâlâ anhâ” hicretin üçüncü senesinde, genç yaşında, Bedr gazâsında bulunan Huneysden dul kalmış idi.]

Kırkıncı Menâkıb: Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, (Üç nesne vardır ki, her kim onlardan kurtulursa muhakkak kurtulur. Benim vefâtım, Deccâlın ve hak üzere olan halîfenin katli.) Ebû Hüreyre buyurdu ki, hak üzere olan halîfenin kim olduğunu Leyse ve İbni Lehî’aya sordum. Bu halîfe Osmân bin Affândır “radıyallahü teâlâ anh”, dediler.

Kırkbirinci Menâkıb: Ukbe bin Âmir el Cühenî “radıyallahü teâlâ anh” bildiriyor. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri birgün buyurdular ki: (Yâ Ebâ Bekr ve Ömer! Sizin ikiniz, dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz. Şimdi her ikiniz, birbirinize selâm veriniz ve müsâfeha ediniz.) Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömerin elini tutdu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” tebessüm edip, buyurdu: (Yâ Ebâ Bekr! Sen Ömerin önünce olursun!) Ya’nî dahâ önce halîfe olursun. Sonra buyurdular. (Yâ Zübeyr ve Talha! Siz de geliniz. Sizin aranızda da kardeşlik vereyim. Her ikiniz, dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz. Şimdi birbirinize selâm verip, müsâfeha ediniz.) Nasıl buyurdu ise öyle yapdılar. Sonra buyurdu. Ubeyy bin Kâ’b ve Abdüllah bin Mes’ûd da öyle yapdılar. Sonra Ebû Ubeyde bin Cerrâh ve Sâlimi, ki Sâlim Ebû Huzeyfenin kölesi idi, onlara da buyurdu. Onlar da öyle yapdılar. Sonra Üsâme tebni Zeyd ile Ebû Hind öyle yapdılar. Ebû Hind Haccâm ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sel-

lem” hazretlerinden hacâmat çekerdi. [Kanını alırdı.] Ve mubârek kanını içerdi. Hazret-i Resûlullaha ziyâde muhabbetden onların yanında kardeşlik etdi. Onlar da öylece yapdılar. Sonra Abdürrahmân bin Avf yüzünü hazret-i Osmân bin Affân tarafına döndürüp dedi ki: (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn!). Bize ne olmuşdur ve ne işlemişiz ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri benim ve senin tarafımıza iltifât etmedi. Allahü teâlâ hazretlerinin hışmından ve Resûlünün azarından; yine Allahü teâlâya sığınırız, dedi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri onlar tarafına bakıp, buyurdular ki: **(Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin izzi ve celâli ve kudreti ve azameti hakkı için, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri sizin üzerinize hışmlı** [gadablı] **değildir. Ve Resûli de sizin üzerinize azarlı** [sizi azarlamış] **değildir. Allahü teâlâ ve Resûlü ve melekleri yanında ikrâm görenlerdensiniz! Velâkin, ben sizi yâd etmek istediğim zemân, Hak Sübhânehü ve teâlâ bir melek göndermişdir. Beni men’ etdi ve dedi ki, onları sonra yâd et ki, onların ikisi de ganîdir** [zengindir]**. Ben de ondan dolayı sizi sonra yâd etdim. Bunun gibi, kıyâmet gününde hesâb ederler. Fakîrlerin hesâbını evvel yaparlar. Zenginlerin hesâbını sonra yaparlar. Ve sonra siz, dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz. Siz de birbirinize selâm verip, müsâfeha ediniz.)** Onlar da öyle yapdılar. Sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, (Râzı oldunuz mu!). Onlar dediler ki: (Evet, râzı olduk. Allahü teâlâ hazretlerine şükr ederiz ki, bizi rüsvâ etmedi.) Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: (Sizin üzerinize dahâ ilâve edeyim mi!) Evet, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu: (Siz ikiniz dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz! Cennetde benim kardeşim İlyâs aleyhisselâmdır. İlyâs aleyhisselâm, Allahü teâlâ hazretlerine bütün halkın en sevgilisi idi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Cebrâîl aleyhisselâmı İlyâs hazretlerine gönderdi ki, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri sana kardeşlik verdi; bir kulun halâsıyle ki, onu zulm ile öldürürler. Ben ki, Resûlullah olarak Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerini sizi şâhid tutarım ki, size dünyâda ve âhıretde kardeşlik verdim. Siz bugün cümlenin iyisisiniz.)

Kırkikinci Menâkıb: Doğru rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sordular. Cennetde berk [ışık, şimşek] olur mu? Buyurdular ki, evet olur. Osmân bin Affân bir kasrdan bir kasra giderken yüzünün nûru ışık olur. Bundan dolayıdır ki, ona zinnûreyn derler. Ülemânın ba'zının kavliyle, hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" uzun gecelerde tâ'at yapıp ve Kur'ân-ı azîm-üş-şân tilâvet etmekden geri kalmazdı [ya'nî tilâvet ederdi]. Mubârek pehlûsunu yere koymazdı. Mubârek gözü ağlamakdan kuru olmazdı. Ahmed bin Attâr "rahimehullahü teâlâ" bu ma'nâda şu şi'ri söylemişdir:

Yumuk durmakdan gözlerim kurudu,
Sanki göz kapaklarım kısa imiş gibi.

Kapakları dikenle delik-deşik olmuş gibi,
Gözlerimin uyuyacak hâli yok.

Gece uzadıkça uzayınca derim ki,
Ey gecem, gündüz dahâ çok uzakda!

Kırküçüncü Menâkıb: Nu'mân bin Beşîrden "radıyallahü teâlâ anh" doğru rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (İçinizde hayâ bakımından en sâdıkınız, Osmân bin Affândır.) Bu haber zâhir delîldir ki, hiç kimsenin hayâ ve hicâbı bu ümmetde Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" hayâ ve hicâbından dahâ çok ve üstün değildir. Hazret-i Âdem aleyhisselâmın zemânından bu zemâna gelene kadar, güzel ahlâkdan herkesde zuhûra gelmişdir. O güzel ahlâkdan hayâ, o ahlâkların eşreflerindendir. Bu sözün ma'nâsı odur ki, hayrdan ve şerden her nesne ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri halk etmişdir, onu çift halk etmişdir. Kur'ân-ı kerîm onunla nâtıkdır. **(Her şeyden çift yaratdık...)** buyurulmakdadır. [Zâriyât sûresi 49.cu âyet-i kerîmesi meâli.] Açlığı yaratdı. Tokluğu onun çifti kıldı. Sıhhati yaratdı. Hastalığı ona çift kıldı. Fakîrliği yaratdı. Zengin olmağı ona çift kıldı. Kimseye muhtâc olmamak ile, başkalarına yük olmağı çift kıldı. Gönlü [kalbi] yaratdı. Rûhu ona çift kıldı. Nefesi yaratdı. Râyihâyı ona çift kıldı. Dîni yaratdı. Kemâli ona çift kıldı. **(Bugün dîninizi temâm etdim!)** [Mâide

sûresi 3.cü âyet-i kerîme meâli]. Dünyâyı yaratdı. Zevâli [yok olmağı] ona çift kıldı. **(Dünyâ malından yanınızda olanlar fânîdir. Allahın indinde, Cennetdeki sevâb, oradakilerle bâkîdir!)** [Nahl sûresi 96.ci âyet-i kerîme meâli.] Toprağı yaratdı. Sükûnu [ızdırâbsızlığı] onun çifti eyledi. Ateşi yaratdı. Hareketi onun çifti eyledi. Yer altını yaratdı. Darlığı ve karanlığı onun çifti eyledi. Yeri yaratdı. Açılmağı, yayılmağı onun çifti eyledi. **(Allahü teâlâ sizin için arzı döşek yapmışdır.** [Yeri geniş eyledi ki, üzerinde geniş yollar açasınız.]**)** [Nûh sûresi 19.cu âyet-i kerîme meâli.] Gökü yaratdı. Yüksekliği [mertebeyi] onun çifti eyledi. **(Yedi kat gökleri çok kuvvetli sağlam kıldık. Zemânla bozulmaz.)** [Nebe' sûresi 12.ci âyet-i kerîme meâli.] Cenneti yaratdı. Maddî ve ma'nevî sıkıntıları ona çift kıldı. Nitekim Seyyid-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Cennet, istenmiyen, sıkıntı veren şeyler ile örtülüdür. Cehennem de, şehvetler, arzûlanan şeyler ile örtülüdür.)** Îmânı yaratdı. Hayâyı onun çifti eyledi. Çeşidli haberlerde gelmişdir. Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki: **(Hayâ ve îmân bir arada bulunur.)** Ya'nî hayâ ve îmânı birbirinin çifti eyledi. Lâkin hayâyı gözde yaratdı. Ne kadar ki, hayâ gözdedir. Îmân da gönüldedir. Allahü teâlâ korusun, hayâ gözden zâil olunca [gidince], îmân da gönül [kalb] de za'îf olur. Bu ikisi de kat'î delîl ile sâbitdir. Şek ve şübhe yokdur.

Osmân Zinnûreyn hazretlerinin zemânında, yeryüzünde ondan fazîletli ve azîz, yüksek hâlli kimse yok idi. Osmân "radıyallahü anh" hazretlerinin yüksek hâlleri ve hayâsı ve sehâveti ve sâir menâkıbları sayısızdır. Hayâ, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin sıfatlarındandır. Mahlûklara da bu sıfat gelmişdir. Halka gelen o hayâ sıfatı birkaç çeşiddir.

Birinci çeşidi hayâ-i hacâletdir. Ya'nî utanmak şeklindeki hayâdır. Âdem alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm hazretlerinin hayâsı gibi. Buğday dânesi yidi. Üzerinde elbise [Cennet elbisesi] kalmadı. Hacil oldu [utandı], yüzünü döndürdü. Allahü teâlâ hazretleri. (Bizden kaçıyor musun!), buyurdu. Hâyır, yâ Rabbî! Elbiselerim çıkarıldığı için utanıyorum. O utanmadan dolayı yüzümü döndüm.

İkinci nev'i, hayâ-i azametdir. İsrâfîl aleyhisselâmın hayâsı gibi. Haberde gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: (İsrâfîl her gün yetmiş kerre yüzünü kendi kanadı ile örter ve der ki, yâ ilâhel âlemîn! Ne yapabilirim ki, herkes gibi sana lâyık bir secde ve bir rükû' etmeğe kâdir değilim.)

Üçüncü nev'i, heybet hayâsıdır. Melekler ve Nebîler hayâsı gibi ki, (Yâ Rabbî! Seni tesbîh ve tenzîh ederiz. Sana hakkı ile ibâdet edemedik), derler.

Dördüncü nev'i hayâ, hürmet ve hizmetdir. Mûsâ bin İmrân alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm hayâsı gibi. Mûsâ aleyhisselâm buyurdu ki: (Yâ Rabbel âlemîn. Bana Cennet gerekdir. Senden isterim. Senin dîdârın gerek. Onu da senden isterim. Lâkin her vakt ki, bana tuz, ekmek ve koyun için lâzım olan hakîr şeyler gerekince, bunları ben senden nasıl isterim.) Allahü teâlâ hazretleri, (Yâ Mûsâ! Maksad budur. Ya'nî onları istemekdir. Kul, her vaktde bir sebeble, bir ihtiyâc ile huzûra gelsin. Münâcât etsin. O behâne ile [o sebeble] kulluğunu yerine getirsin. Vefâsını tâze tutsun.) Bu kıssa uzundur. Bu makâmda bundan ziyâde mümkin değildir. Ammâ o hayâ ki, Allahü teâlâ hazretlerinin ni'met ve sıfatıdır. Günâhları örter ve afv eder. Kullarının günâhlarını görür, örter, afv eder. Birçok haberde gelmişdir. Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki: (Bir mü'min ve günâhkâr kul kabrden kalkar, Sırat heyecânı ve Cehennem korkusu ile mahşere gelirken, iki yol başına erişir. Korkarak ve ağlıyarak, sükûnet ve karâr ile, yolun birisine girer. Kimse ondan bir söz süâl etmez. Dosdoğru Cennet kapısına erişir. Sağ ayağını kapıdan içeri koyup, sol ayağını yerinden kaldırmazdan evvel, Allahü teâlâ ve tekaddes, bilâ-vâsıta [vâsıtasız] o kulun sağ eline bir nâme verir. Kulum, sen al bu nâmeyi oku ve o nâme içindekileri öğren. Ondan sonra, hükm senin hükmündür. Cennet-i ebediyyeye gir ve ondaki senin himmetin ve murâdındır. Orada ebedî olarak kal, buyurur. O kul da nâmeye bakar görür ki, (ey benim kulum, her ne yapdın ise, gördüm ve bildim. Lâkin

yapdığın işlerini, tekrâr sana göstermeğe hayâ etdim,) yazılmış, görür.) Bu haberin benzeri Ebû Süleymân-ı Dârânî rivâyeti ile başka bir vaktde gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki: (Allahü tebâreke ve teâlâ ve azze ve celle buyurmuşdur. Gökden indirilen kitâbların ba'zısında, benim kulum, her ne kadar ki, sen günâhkârsın ve günâhından korkarsın ve hayâ edicisin. İzzim ve celâlim hakkı için ayblarını ve günâhlarını Âdemoğlunun gözünden ve gönlünden gizli ederim. Ve gözünün hâinliklerini, bedeninin gizli günâhlarını meleklerin anlayışından saklarım. Ben yanılmalarını ve günâhlarını levh-i mahfûzda, kirâmen kâtibinden gizli tutarım. Ve kıyâmetde seni muhâsebe makâmına getirir ve hesâbını kolay eylerim!)

Her kimse ki, günâhkâr olur. Günâhları sebebi ile utanır ve korkar. Onun hesâbı çetin olmaz. Hazret-i Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" her günâhdan kaçınır, her iyiliği yapar, hilm, vefâ ve hayâ sâhibi idi, utanır idi. Osmân bin Affân hazretlerine hesâb olmaz. Osmânın dostlarına da hesâb az olur. Birçok haberde gelmişdir: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Allahü teâlâ kıyâmet gününde yüzyirmidörtbinden ziyâde nebîyi** "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" **ümmetleri ile muhâsebe yerinde durdurur. Herkesi meşgûl olduğu şey mikdârı** [ameline göre] **çok müddet veyâ az müddet o yerde durdurur. Osmân bin Affân hazretlerini ve onu sevenleri hesâbsız mahşerden geçirir.)** Herkesi makâmı ne olursa olsun, sıdk [doğruyu söyleyecek] makâma getirir. Allahü teâlâ Resûllere ve Nebîlere çok fazîletler, menâkıbler vermişdir. O haslet ve fazîlet ve fahr-i şehâdet ki [şehîd olmak ki], Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Zekeriyyâ ve Yahyâ "alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine vermişdir. [Hazret-i Osmâna da vermişdir.] İkinci haslet, fadl-ı zühd ve fahr-i hicretdir ki, Allahü teâlâ Îsâ bin Meryeme "ala nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" vermişdir. Üçüncü haslet, mukâleme fazîleti ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri onu Mûsâ kelîme "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" vermişdir. Dördüncü haslet, hüsn-i cemâl fazîleti ki, Rabbil âlemîn onu Yûsüfe "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" vermişdir. Beşinci haslet, cömertlik [sehâ-

vet] fazîletidir. Allahü teâlâ onu İbrâhîm halîl "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine vermişdir. Altıncı haslet, yaşlılık, pîrlik [ihtiyârlık] üstünlüğü ki, Allahü teâlâ onu Nûh "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine vermişdir. Yedinci haslet, hayâ ve hicâb fazîletidir ki, Allahü tebâreke ve teâlâ onu Âdem safiyyullaha ve Muhammed Mustafâ "aleyhi efdalüssalât ve ekmelüttehıyyât" hazretlerine vermişdir. Allahü teâlâ bu fazîletlerin temâmını ve bu menâkıbın mahsûlünü Osmân bin Affân hazretlerine vermişdir. Onun hayâsı fazîletlerine işâretdir.

Şimdi diğer hasletlerinin fedâilinden de birer harf işit. Allahü teâlâ pîrlik [ihtiyârlık] hil'atini [elbisesini] Nûh aleyhisselâm hazretlerine vermişdir. Nûh aleyhisselâm o sebebdendir ki, Resûllerinin pîri olmuşdur. Bunun gibi, Allahü teâlâ azze ve celle pîrlik hil'atini [elbisesini] Osmâna verdi. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri de o sebeble kendi zemânında ümmetin pîri oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ömr-i şerîfleri altmışüç idi. Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûkun "radıyallahü anhümâ" da ömr-ü şerîfleri altmışüç oldu. Lâkin Osmân-ı Zinnûreyn hazretlerinin ömrü onlara muvâfık olmadı. Sekseniki yaşında vefât etdi. Onun ömrünün uzun olmasını, ömrünün sonunda, kahr ve zulm ve cevr görmesini Allahü teâlâ âlimdir, bilir. Yahyâ bin Zekeriyyâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhimessalâtü vesselâm" gibi; mubârek başını keserler. Allahü tebâreke ve teâlâ, Osmân "radıyallahü anh" hazretlerinin ömrünü uzun irâde etmiş ki, o sebeble cân teslîm etdiği vaktde râhat olsun. Ma'lûmdur ki, ham meyve tâze ağaçdan zor ayrılır. Bunun gibi genç olan kişinin rûhu da bedeninden zor çıkar. Kemâl bulmuş [olgunlaşmış] meyve ağacından tez [kolay] ayrılır. Pîr [yaşlı] olan kimsenin de rûhu bedeninden kolay çıkar [ayrılır].

Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, Fütüvvet ve sehâveti Peygamberlerin önderi olması için, İbrâhîm "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine verdi. Bunu Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine de verdi ki, böylece zemân-ı şerîfinde Evliyânın önderi olsun!

(İşâret): Râhib Mugîrenin Tâifde bir bağı vardı. Kâfirler,

her hafta başında o bağda bir meyvenin turfandası yetişir, diye öğündüler. Mü'minler de, Medîne-i münevverede, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" serâyı var. Bir yıl ki üçyüzaltmış gündür. Hergün o serâyda, garîblere ve miskînlere bir yeni da'vet ve açıkdan [âşikâre] müsâfir kabûl olunur, diye öğündüler. Şâir onu nasıl övmüşdür. Şi'r:

Bu fânî dünyâda ümîd edilen ne varsa,
Onun kapısında kavuşulur!

Çünki, Allahü teâlâ böyle yaratmışdır,
Cennetde azâb bulunmadığı gibi, onda cimriliğin zerresi bile çok garîb düşer.

Cihânda vefâ olarak ne varsa,
Onun adâletli kapısında temâm olur.

Onun cömertlik anberi şarka ve miski Şâma ulaşdı,
Ona iftihâr elbisesi giydirilip, tekrâr selâm verildi.

Nasıl ki İbrâhîm aleyhisselâmın putlara tapması mümkin değilse,
Onun için de cimrilik mümkin değildir.

Kırkdördüncü Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: Cebrâîl aleyhisselâm bana söyledi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ, Yûsüf-i Sıddîk aleyhisselâm hazretlerine vermiş olduğu güzelliğin benzerini Osmân bin Affâna da vermişdir. Her kim Yûsüf aleyhisselâmın cemâlini görmek isterse, Osmânın cemâlini görsün. Fekat, her kim Yûsüf aleyhisselâmın cemâlini gördü, fitneye düşdü. Her kim Osmânın cemâlini gördü, hürmet eder oldular. Bir haberde de gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur: Ben nice kerre istedim ki, Osmânın yüzünü kemâli üzere göreyim, kâdir olmadım. Bir gün Cebrâîl aleyhisselâma dedim, Yâ Cebrâîl! Ben ne kadar istedim, Osmânın cemâlini temâmen göreyim. Cebrâîl aleyhisselâm dedi. Ben de kâdir olamadım ki, Osmânın cemâlini göreyim. Yâ Resûlallah! O kadar hurmet ve büyüklük ve haşmeti, biz meleklerin kalbinde zuhûra gelmişdir ki, gözlerimiz Osmânın cemâlini müşâhede etmekden alıkoymuşdur. Yâ Resûlallah! Her gece yarısı ki, Osmân evinden mescide gelir. Göklerin ve yedi yerin meleklerine, Osmânın haşmet ve hayâsından hacâlet gelir [utanırlar, mahcûb olurlar].

Kırkbeşinci Menâkıb: Câbir ve Enes "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri rivâyet etmişlerdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, (Ben mi'râc gecesi dünyâ gökünde bir mihrâb gördüm. Dört mil uzunluğu, bir mil eni ve mercân dânesinden idi. O mihrâbın içinde Osmânın hüsn ve cemâlinin sûretini gördüm. İkinci gökün üzerinde bir mihrâb gördüm. Kırk mil uzunluğu ve on mil eni ve bir dâne inciden idi. Onun da içinde Osmânın hüsn ve cemâlinin sûretini gördüm. Üçüncü gökün üzerinde bir mihrâb gördüm. Dörtyüz mil uzunluğu ve yüz mil eni ve bir firûzeden idi. O mihrâbın içinde Osmânın güzel sûretini gördüm. Dördüncü gök üzerinde bir mihrâb gördüm. İkibin mil uzunluğu ve bin mil eni ve bir yâkut dânesinden idi. O mihrâbın içinde Osmânın güzel yüzünü gördüm. Beşinci gök üzerinde bir mihrâb gördüm. Üç bin mil uzunluğu, ikibin mil eni, bir dâne kırmızı yâkutdan idi. O mihrâbın içinde Osmânın genç cemâlini gördüm. Altıncı gök üzerinde bir mihrâb gördüm. Dört bin mil uzunluğu ve bin mil eni ve bir dâne zebercedden idi. O mihrâbın içinde Osmânın hüsn-ü sûretini gördüm. Fevc fevc, tâife tâife, gürûh gürûh, her ân ve her sâat mukarreblerden ve rûhânîlerden ve kerûbîlerden [melekler] gelirler ve o mihrâbın berâberinde durup, Osmânın hüsn-i sûret ve cemâline karşı Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine senâ ederler. Ben dedim ki, yâ Cebrâîl! Mihrâbların sadrında [içinde] olan Osmânın bu sûret, hüsn ve cemâli ne zemândan beri zûhura gelmişdir. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm dedi: O Allahü teâlâ hakkı için ki, Âdem safîyullah "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" halk olunmazdan dörtyüz bin sene önce, Osmânın bu sûret ve cemâli bu yedi gök üzerinde mihrâblarda zuhûr etmişdir. Amel-i sâlihînin bereketinden ve hayrâtından zuhûra gelmişdir.)

Bu sâlih amellerin birincisi odur ki, Osmân "radıyallahü anh" dâimâ oruc tutardı. İkincisi, gece yatmaz. Bütün gece nemâz kılardı. Üçüncüsü, elbisesi olmıyanlara elbise alarak giyindirir. Dördüncüsü, açların karnını doyurur. Beşincisi, Sûre-i ihlâsı çok okur. Altıncısı, hazret-i Osmân gönlünde müslimânlara bir zerre gıl ve gış, kin, hased, sû-i zân tutmaz. Yedincisi, her

acz, her belâ, her musîbet Osmânın önüne gelir. O hâlde hışmını yutup, sabr eder ve kimseye şikâyet etmezdi.

Kırkaltıncı Menâkıb: Ebû Osmân Hayrî "rahmetullahi aleyh" **(Letâif)** kitâbında yazmışdır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Mi'râc gecesi beni göke götürdüler. Dünyâ göküne vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, gece nemâzı ile. İkinci göke vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Kur'ân-ı azîm-üş-şân okumak ile. Üçüncü göke erişdim. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erdin. Dedi, sûre-i İhlâs okumak ile. Dördüncü göke vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Âl-i Resûle** [Resûlün akrabâsına] **nasîhat etmekle. Beşinci göke erişdim. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Mescidde i'tikâf etmekle. Altıncı göke vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden hayâ etmek ile. Yedinci göke erişdim. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Musîbetler ve mihnetler çekmekle.)**

Kırkyedinci Menâkıb: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine Zinnûreyn denilmesinden bir mikdâr anlatılmışdı. Lâkin, dahâ da ziyâde [çok] beyan edelim. Ma'lûmdur ki, Allahü teâlâ hazretleri Mûsâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhisselâm" hazretlerine iki nûr vermişdi. Biri Tevrât nûru. Biri Yed-i Beydâ nûru. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine de iki nûr vermişdi. O sebeble Zinnûreyn derler. Bir kavl de şudur ki, iki nûr, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin iki kerîmelerini, biri Rukayye ve biri Ümmü Gülsümdür "radıyallahü teâlâ anhünne"; almışdır. Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin öğünmesi Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin bir kerîmesiyle idi. Osmân "radıyallahü anh" hazretlerinin öğünmesi ondan ziyâde olur. O iki nûr iki hicretdir ki, Osmân bin Affâna nasîb olmuşdur. Bir kavl de odur ki, o iki nûr iki gazâdır. Biri Bedr gazâsı, biri Hudeybiye gazâsıdır. Ammâ Bedr gazâsında Resûlullah

"sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Osmân bin Affân hazretlerine buyurdular ki, (Yâ Osmân! Ben sendenim, sen bendensin!) Hem kendi nûrunu tutasın ve hem benim nûrumu tutasın. Hudeybiye gazâsında Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, işte bu iki elimin biri benim elimdir. Ve biri Osmânın elidir. Doğru Bî'at-ı Rıdvân etdim. O vaktde Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin iki mubârek eli birbirine ulaşdı. Bir elinden güneş gibi bir nûr ve bir elinden ay gibi bir nûr parladı. Buyurdular ki, (Bu iki nûr Osmânın nûrudur. Osmân benim ile ebedî olarak Cennetde refîkdir.) Bir kavl de odur ki, iki nûrun biri, gündüz oruclu olmanın, biri gece nemâz kılmanın nûrudur. Bir kavlde odur ki, o iki nûrun biri îmân nûru ve biri Kur'ân nûrudur. Bir kavl de odur ki, iki nûrun biri zâhirinin nûru ve biri bâtınının nûrudur. Herkesin ittifâkıyla Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hem şeyh-i ehl-i îmân idi ve hem şeyh-i Kur'ân idi. Şu sebebden Şeyh-i ehl-i îmân idi ki, yetîmler babası idi. Dertliler yardımcısı idi. İhtiyâr kadınların yardımcısı idi. A'mâlara yardım ederdi. Medîne-i münevvere beldesinde bir aç veyâ bir çıplak var ise, o aç kimseyi doyurmayınca kendi yimez, o çıplak kimseyi giyindirmeyince, kendi giyinmezdi. Şeyh-i Kur'ân idi. Ya'nî Kur'ân-ı azîmüşşânı kendi haddı ile dört mushaf-ı şerîf yazdı. Âlemin dört tarafına gönderdi. Yirmi küsür sene akşam nemâzını kıldıkdan sonra, dört rek'at nemâz kıldı. Her rek'atde sûre-i Fâtihâdan sonra kırk kerre Kulhüvallahü ehad sûresini okurdu. Ondan sonra ihlâs ile dörtbin tesbîh, tehlîl ve düâ okurdu. Bunları yerine getirdikden sonra, bütün Kur'ân-ı azîmi ki, yüzondört sûre, altıbinaltıyüzaltmışaltı âyetdir, bir kavle göre; tertîb ve tertil ile her gece vitr nemâzında okurdu. Bu mertebelerden sonra, bir de şehâdet mertebesine kavuşdu. Haberde gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, (Ben mi'râc gecesi dedim ki, yâ Rabbî! Osmân bin Affân senin hesâbın için hayâ eder. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu: Yâ Muhammed! Ben cümle mahlûku hesâba çeksem de Osmâna hesâb etmem, ben Osmândan hesâbı ref' etmişim [kaldırdım].)

İşâret: Her kim beş nesneyi yapar; ondan beş nesneyi men'

etmezler. Her kim hayâ eder. Ondan hayâ ederler. Her kim rahm eder [rahmet eder], ona rahmet ederler. Her kim malını Cennete bedel verir. Cenneti ona bedel verirler. Her kim afv eder. Onu afv ederler. Her kim Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerini tanıdı. Ya'nî bilip korkdu. İşleri temâm olur. Allahü teâlâ hazretlerini bulup, vâsıl olur. Bu beş nesneyi Osmân bin Affân "radıyallahü anh" yapardı.

Nükte: Büyüklük dünyâda dört şey ile olur. Âhıretde de dört şey ile olur. Dünyâda hüsn ve cemâl ile olur. Sehâvet ve mal ile olur. Aşîret ve Âl [yakınlar] ile olur. Âhıretde iyi sünnet ve iyi ibâdet ile, iyi huy ile ve iyi sîret ile olur. Emîr-ül mü'minîn Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinde, bu sekizi de mevcûd idi. Mal ve cemâl sâhibi idi. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yakın akrabâsından idi. Emîr-ül mü'minîn idi. Sünneti iyi bilirdi ki, Kur'ân-ı azîm-üş-şânı toplayıp, dört tarafa gönderdi. Kıyâmete kadar tilâvet edenlerin sevâbına ortak oldu. Ahlâkının güzel olmasından dolayı, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" muhterem kerîmeleri Ümmü Gülsümü "radıyallahü teâlâ anhâ", hazret-i Osmâna "radıyallahü teâlâ anh" tezvîc buyurduklarında söyledikleri dahâ önce beyân olunmuşdur. İbâdeti ve iyiliği de dahâ önce bildirildi. Sîreti, iyiliği odur ki, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" kalkdı, Osmân bin Affân hazretlerinin huzûruna gitmek için çıkdı. Giderken yolda bir kadın gördü. Tekrâr ona bakdı. Sonra huzûrlarına vardı. Osmân "radıyallahü anh" buyurdular ki, (Yâ Ebâ Hüreyre! Gözlerinizde zinâ eseri görürüm!) Ebû Hüreyre dedi, yâ Emîr-el mü'minîn! Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sonra vahy inmiş midir? Buyurdular, vahy inmedi. Velâkin, mü'minin firâseti doğrudur. Nitekim, Seyyid-il âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Mü'minin firâsetinden kaçınınız. Çünki, mü'min, Allahü teâlânın nûru ile bakar.)**

(İşâret): İslâmın bekâsı dört nesne iledir. Kırâet ile, tahâret ile ve ibâdet ile ve mücâhede ile. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, bu dördünü de hazret-i Osmâna "radıyallahü teâlâ anh" müyesser eyledi. Bu dört dâimâ onun için olur: Kur'ân-ı azîmi kırâ'et için cem' etdi. Rûme kuyusunu, mü'minlerin su içmesi

için satın aldı. Mescid-i şerîfi ibâdet için genişletdi. Tebûk gazâsında askeri mücâhede için techîz etdi.

Kırksekizinci Menâkıb: Haberde gelmişdir. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" bir gün, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, kendi evlerine hiç yiyecek [ta'âm] göndermediğini işitmişdi. Evdekilerin rengi açlıkdan değişmişdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri mescid-i şerîfe teşrîf buyurmuş ve nemâz kılıyorlar idi. Hazret-i Osmân "radıyallahü anh" bu hâli haber aldı. Hazret-i Selmâna ıtab eyledi ki, niçin acele haber vermedin. O sâat bir semîz koyun, bir mikdâr bal ve bir dank un getirdip, Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin hücre-i şerîfine [evine] gönderdi. Yâ Âişe, yâ ümmül mü'minîn! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin bunu, hanımları [evleri] arasında taksim edeceğini biliyorum! Sen söyle ki taksim etmesin. Ben her eve bu kadar gönderdim. Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" buyurdular ki, ben emr etdim. Koyunu boğazladılar. Ekmeği pişirdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, devletle ve se'âdetle mescid-i şerîfden geldiler. Bu unu, ekmeği ve balı gördüler. Bunlar nereden geldi diye sordular. Hâdiseyi söyledim. İstedi ki, diğer evlere [hânelerine] de taksim etsin. Hazret-i Osmânın söylediğini haber verdim. Mubârek ellerini kaldırıp, buyurdu ki: **(Yâ Rabbî! Osmânın gelmiş ve gelecek gizli ve âşikâr günâhlarını afv et!)**

Kırkdokuzuncu Menâkıb: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden süâl etdiler. Yâ Emîr-el mü'minîn! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri hakkı için söyle ki, bu makâma ne ile ulaşdın. Cevâb verdi ki, Kitâbullahı sağ tarafıma koydum. Sünnet-i Resûlullahı sol tarafıma koydum. Bilirdim ki, Allahü teâlâ hazretleri benim sırlarımı bilir.

Haberde gelmişdir. Hazret-i Alî kerremallahü vecheh ve radıyallahü anh", Fâtimâ-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" üzerine bir başka hanım dahâ almak istedi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine kerîh gelip, hazret-i Alîye üzüldüler. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" şefâ'at etdi. Afv etmedi. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" şefâ'at

etdi. Afv etmedi. Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” şefâ’at etdi. Afv buyurdular. Sonra sordular ki, yâ Fahr-i âlem ve yâ seyyid-i veledi benî âdem! Neden Ebû Bekr ve Ömerin şefâ’atini kabûl etmediniz de Osmânın şefâ’atini kabûl edip, afv etdiniz. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, (Bir kimsenin şefâ’atini kabûl etdim ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hitâb edip dese ki, yâ Rab! Bu yer ile gökü yer değişdir, yer değişdirir. Veyâ dese ki, yâ Rab! Ümmet-i Muhammedin cümle âsîlerine rahmet eyle! Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri şefâ’atini kabûl edip, cümlesini afv eder.)

Ellinci Menâkıb: Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Âişe-i Sıddîkanın “radıyallahü teâlâ anhâ” hücresinde [evinde] otururdu. Hazret-i Osmân “radıyallahü anh” dört deve yükü buğdayı Fahr-i kâinâta hediyye etdiler. Hizmetcileri geri gelip dediler ki, yâ efendi, buğdayı Habîb-i Rabbil âlemîn, muhâcirîne verdiler. Hazret-i Osmân dört deve yükü dahâ buğdayı gönderdi. Onu da Resûl-i ekrem hazretleri Ensâra dağıtdılar. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” dört deve yükü buğdayı dahâ gönderdi. Fahr-i kâinât onu da ıyâli arasında taksîm edip, evlerine gönderdiler. Getiren hizmetcilere sordular ki, seyyidinize kaç deve yükü buğday getirmişlerdi. Hizmetciler dediler, oniki yük. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular. (Temâmını bize gönderdi. Kendi için bir mikdâr alıkoymadı.) Mubârek ellerini kaldırıp, buyurdu: (Yâ Rab! Ben Osmânın ihsânından âciz oldum. Her kim bana ihsân etdi, Ben ona mükâfatını verdim. Ammâ Osmânın mükâfâtından âcizim yâ Rab. Sen Osmâna karşılığını ver.) Derhâl Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Buyurdu, (Yâ Muhammed! Cebbâr-i âlem sana selâm eder. Buyurdu ki, Osmâna benden selâm söyle. Söyle ki, biz ondan râzı olduk. Onu Cennetde Muhammede refîk etdik. Arasat hesâbını ondan ref’ etdik. Eğer sen ona mükâfatdan âciz isen, biz ona mükâfatdan âciz değiliz.)

Ellibirinci Menâkıb: Bir gün hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” yedi tabağı altın ile doldurup, yedi hizmetcinin eline verdi. Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”

hazretlerine hediyye gönderdi. Hizmetciler, tabakları huzûruna koydular. Hazret-i Resûl-i ekrem buyurdular ki, geri gidin, efendinize selâm götürün. Hizmetciler [köleler] dediler ki: Yâ Resûlallah, efendimiz bizi de tabaklar ile size hibe etmişdir. Resûlullah hazretleri buyurdular ki, (Yâ Rabbî! Osmânı sana havâle etdim.) Hemen Cebrâîl aleyhisselâm geldi ki, (Allahü teâlâ sana selâm eder ve buyurur ki, Osmâna benden selâm erişdir ve de ki, Huld ve Na'îm Cennetini bu hediyyesine karşılık olarak ona bağışladım.)

Elliikinci Menâkıb: Aliyyül-Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerine düğün yapmak istedi. Dünyâlıkdan hiçbir nesnesi yok idi ki, harc etsin. Kendi zırhını pazara gönderdi. Satıp, düğününe harc edecekdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" pazarda gezerken, hazret-i Alînin zırhını tanıdı. Dellâlı çağırıp dedi ki, bu zırha, sâhibi ne behâ [fiyât] ister. Dellâl dedi, dörtyüz dirhem ister. Osmân "radıyallahü anh" buyurdu ki, gel akçasını al. Se'âdethânesine vardı. Zırhı dellâldan alıp, behâsını verdi. Bir dörtyüz dirhem de sayıp, zırhı da üzerine koyup, hazret-i Alîye gönderdi. Buyurdu ki, bu zırh senden gayriye lâyık değildir. Bu akçayı da düğüne harc et. Bizim özrümüzü de kabûl et.

Elliüçüncü Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" Şâmdan yüz deve yükü buğday getiren kervânı geldi. Medîne-i münevverede kaht [kıtlık] var idi. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" işitdiler ki, hazret-i Osmânın kervânı gelmiş, satlık buğdayı varmış. Varıp müşterî oldular. Bir menn'ine yedi dirhem verdiler. Hazret-i Osmân satmam, dedi. Niçin dediler. Sizden dahâ fazla fiyât ile alıcı var. Her kim dahâ fazla verirse ona veririm, dedi. Sahâbe-i kirâm mağmûm [gamlı] ve mahzûn dönüp, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin huzûruna varıp, söylediler. Dediler, yâ Sıddîk, yâ halîfe-i resûl-i muhtâr; bilmezsin ki, Osmân bu gün bize neyledi. Biz buğdayını almağa vardık. Her menn'ine yedi dirhem verdik. Vermedi. Bize, sizden dahâ fazla fiyât ile müşterî var. Ona vereceğim diye de cevâb verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin eshâbına böyle cevâb vermesi lâyık mıdır. Eshâbdan ve Muhâcir ve Ensârdan olarak

kim vardır ki, böyle ihtiyâc mahallinde malını satmayıp, ziyâde [çok] para ister. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular, sizin Osmân ile münâkaşanız olmamışdır. Onun hakkında kötü düşünmeyiniz ki, o Cennet-i Me'vâda Resûlullahın refîkidir. Resûlullahın dâmâdıdır. Siz Osmânın sözünü düşünmemişsinizdir. Sonra Sahâbe-i güzîne buyurdular ki, benim ile geliniz. Se'âdet ile kalkıp, hazret-i Osmânın yanına geldiler. Hazret-i Osmâna buyurdular ki: Yâ Osmân! Eshâb sizden şikâyet edip, sizin bir sözünüze üzülmüşler. Hazret-i Osmân dedi ki; yâ halîfe-i Resûlillah, söylediklerim hakkında ne söylerler. Ebû Bekr "radıyallahü anh" dedi ki: Sen demişsin ki, sizden dahâ fazla fiyât ile almak istiyen var. Hazret-i Osmân dedi ki: Evet yâ halîfe-i Resûlillah! O fazlaya alan, onun birini yediyüze alır. Bunlar biri yediye alır. Biz bu buğdayı ona verdik ki, biri yediyüze alır. O yüz deve yükü buğdayı Medîne fukarâsına tasadduk edip ve develeri de kurban etdi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bunu görüp, şâd oldu. Kalkıp, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin alnından öpdü. Buyurdu ki: Ben bilmişdim ki, Eshâb senin sözünü anlamamışlardır ve murâdının ne olduğunu bilmemişlerdir. O gece emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini rü'yâda gördü. Hulleler giymiş, mubârek başına sarığını sarmış; mubârek elinde bir demet menekşe ile, nâzik civânlar gibi gülerek bağdan geliyordu. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, (Yâ Resûlallah! Nereden teşrîf edersiniz.) Buyurdular: (Osmân bin Affânın ziyâfetinden geliyorum. İyi sadaka verdi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri dörtyüz yük misk ve anber hazret-i Osmâna verdi.)

Ellidördüncü Menâkıb: Haberde gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Osmân bin Affânın şehîd olduğu vaktde, kıyâmet gününe kadar her kim müslimânların erkeğinden ve kadınından, Osmânın şehâdetini okuyunca; yâhud dinleyince, yâhud fikr edince [düşününce], onun sebebi ile mahzûn ve mağmûm [gamlı] olup, gözünden yaş gelirse, o kimsenin kulağı, ölüm zemânında Lâ büşrâ [müjde yok] nidâsını işitmez. Onun gözü kabrde ve kıyâmetde karanlık ve körlük görmez. Onun gönlü dünyâda ve âhıretde

ayrılık derdi ile dertlenmez.) [Ya'nî müjde var nidâsını işitir. Kabr ve karanlıkda görür. Gönlü açık olur.]

Ellibeşinci Menâkıb: Hazret-i Aliyyül Mürtedâ "kerremallahü vecheh", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sordu: (Yâ Resûlallah! Kıyâmet günü evvelâ kimin hesâbını görürler.) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, (Evvelâ hesâbı görülen benim. Sonra Ebû Bekr, sonra Ömer, sonra sen yâ Alî!). Hazret-i Alî dedi ki, (Osmânın hesâbı nasıl olur?) Buyurdular ki, (Benim bir vakt Osmâna bir hâcetim düşdü [ihtiyâcım oldu]. O hâceti Osmândan gizli taleb etdim [Gizlice yapmasını istedim]. Osmân o hâcetimi [isteğimi] gizlice yerine getirdi. Ben Hak sübhânehü ve teâlâdan ricâ etdim [istedim], Osmânın hesâbı gizli olsun.)

(Düâ): Emîr-ül mü'minîn Osmân "radıyallahü teâlâ anh" dâimâ bu düâyı okurdu: (Allahım! Dînimi, islâmımı, emânetimi ve îmânımı, fercimi [hayâmı] muhâfaza eyle!)

Osmân; üçüncü meh-i hilâfet,
mazlûm-ü şehîd-ü zü se'âdet.

Dâmâd-ı Nebî, kemâl pîşe,
ferhunde likâ, şeh-i firâset.

Ol himmet edip, becân ol dem,
techîz olundu, ceyş-i usret.

Bu dîn-i mübîne, her cihetle,
hizmetle buldu, fevz-u rif'at.

Eylerdi hayâ, Melâik, ondan,
tashîh olundu, bu rivâyet.

Nûreyni sahâbet etdi; oldu,
mahsûs ona, bu büyük devlet.

Sevmek gerek, ol bihin kadrî,
İslâma budur, büyük alâmet.

Ayrılma! O şem'i râh-ı dinden,
lâzımsa sana eğer hidâyet.

Etsin o şehin Hudây-ı mennân,
rûhuna hezâr ravh-u ihsân.